

**незалежная
газета**

наша Ніва

П Е Р Ш А Я   Б Е Л А Р У С К А Я   Г А З Е Т А

Заснаваная ў лістападзе 1906. Адноўленая ў маі 1991. Выдавец: Прыватнае прадпрыемства «Суродзічы». Выходзіць штотыднёва, у серады

У НУМАРЫ

Гудбай, сацыялізм

Урад пропануе яшчэ адзін ліберальны крок у эканоміцы — чарговое зніжэнне падатковай нагрузкі ад 1 чэрвеня. Старонка 2.

«Бомба» для Мілінкевіча

Звязаныя з Расіяй сілы разгарнулі інфармацыйную атаку на лідэра Руху за Свабоду. Старонка 6.

Няміга: вінаватыя былі

але ніхто не быў пакараны. 10 гадоў таму, 30 мая 1999 году ў цікніне ў пераходзе да метро «Няміга» загінулі 53 чалавекі. Старонка 5.

Чарнасоценнны дапаможнік па «белорусскай» гісторыі

Андрэй Павач піша пра новы дапаможнік для сірэдніх школаў аўтарства Якава Трашчанка. Старонка 7.

Маршруты па Беларусі: Нарадыншчына

Новы артыкул з цыклу. Піша Сяргей Харэўскі. Старонка 11.

«Наша Ніва» і ARCHE У Гродне

28 мая ў Гродне ў памяшканні Таварыства беларускай школы (вул. Будзёнага, 48а-44) пройдзе презентация спецыяльнага нумару часопісу ARCHE, прысвечанага БНР. Удзел возьмуть шэф-редактар «Нашай Нівы» Андрэй Дынько, а таксама гісторыкі Алеся Пашкевіч і Андрэй Чарнякевіч. Пачатак а 18.30.

Дык навошта нам тая інтэграцыя?

28 траўня ў Мінск прылятае прэм'ер-міністр Расіі Уладзімір Пуцін. Візіту папярэднічала артпадрыхтоўка з беларускага боку.

Уладзімір Пуцін прылятае для ўдзелу ў пасяджэнні рады міністраў саюзной дзяржавы. У праграме візіту значыцца сустэрча з беларускім калегам Сяргеем Сідорскім, каб аблеркаваць ход рэалізацыі сумеснага беларуска-расійскага антыкрызіснага плану, а таксама галоўную сустэрча — з Аляксандрам Лукашэнкам.

Прыезд расійскага прэм'ера ў Мінск супаў з чарговым абвастрэннем у беларуска-расійскіх адносінах. Першым рэзкую заяву зрабіў Аляксандар Лукашэнка. Прычынай стала адмова Расіі краітыставаць пастаўкі беларускай сельскай гаспадарчай тэхнікі.

На мінулым тыдні Сідорскі з Пуцінам

сустракаліся ў казахскай Астане ў рамках пасяджэння рады прэм'ер-міністраў краінаў СНД. Адкрываючы сустрэчу, расійскі прэм'ер паабяцаў, што праз тыдзень у яго чакаецца з Сідорскім «грунтуюная размова пра саюзніцкія адносіны».

Працяг на старонцы 3.

Якасная адукцыя для ваших дзяцей

Старонка 15

Старонка 3

Старонка 4

Будаўнік у банку

Пра кіраўніка Нацбанку Пятра Пракаповіча ў цыкле «Палітбюро-2009» піша Аляксандр Фядута.

З Пракаповіча ўжо даўно ніхто не смяеца. Хоць яго старамодна-наменклатурны касцомы, тоўстыя акуляры, што робяць яго погляд безабаронным, і ўсмешка вечна вінаватага ва ўсім двоечніка — такая зручная мішень для кінаў. Але, імаверна, нават самая жорсткая крытыкі рэжыму праста не ведаюць, у чым можна звінаваці гэтага чалавека.

Пятро Пракаповіч, чалавек-скагаворка, персанаж анекдотаў — адзіны непрафесіянал ў атачэнні Аляксандра Лукашэнкі, які змог стаць професіяналам і ператварыцца ў функцыю. Гэта функцыя — «будаўнік у банку».

У барацьбе з Багданкевічам

Ён быў дэпутатам Вярхоўнага Савету XII склікання. Прафесійны будаўнік, на выхадзе савецкай улады Пётр Пракаповіч зрабіўся будаўнічым начальнікам у Брэсцкай вобласці. Гэта велічыня. Дырэктары будтрэстаў разам з пракурорамі і галоўчарамі ва ўсе часы былі фігурамі паважанымі і выбіранымі. Вось спадара Пракаповіча і выбраўлі.

У кожнага дэпутата ВС быў свой «канёк». У Пятра Пракаповіча такім каньком была барацьба са Станіславам Багданкевічам — тагачасным старшынёй Праўлення Нацыянальнага банку.

Багданкевіч тузалі ўсе, нават ляявіўся. Левыя крытыкавалі за тое, што ён тарпедуе ўваходжанне Беларусі ў рублёвую зону, правыя — за маруднае ўвядзенне нацыянальнай валюты. Багданкевіч цягніці ў Аўгальную залу, публічна мардавалі яго, паказваючы ўсім беларускаму народу, хто тут у нас смысли.

Але прафесару Багданкевічу гэта было не ў наўяніні. Ён адкрыта смяяўся са сваімі апанентаў. Асабліва — з Пракаповічам, які, быў бачна, не ведаў у тых часах нават асноваў макраэканомікі.

Затое Пракаповіч ведаў мікраэканоміку.

Працяг на старонцы 8.

ФОТО В.МЕДВЕДЕВА

Падарожжа
Мюнхгаўзена,
або Калі
прыдумалі
Усходнюю
Еўропу?

Гісторыя ў «НН».
Старонка 12.

«Наша Ніва» з'яўляецца ў кіесках у Мінску ў сераду ад абеду, у рабочых — у чацвер. На газету можна і падпісацца — глядзі старонку 2.

Гудбай, сацыялізм

Урад прапануе яшчэ адзін ліберальны крок у эканоміцы — чаргове зняжэнне падатковай нагрузкі ад 1 чэрвеня.

Урад прапануе зняць агульную падатковую нагрузкі ўпраць на 1,3% ад ВУП. Змены ў падатковое заканадаўства маюць більш унесенія тэрмінова, ад 1 чэрвена. Плануецца адмяніць абартонты падатак, які адлічваецца ў фонд падтрымкі сельгасвытворці, 5-адсоткавы мясцовы збор з продажаў, 3% мясцовага збору са звышпрыбытку на развіцці рэгіёну і на 4% зменышыць падатак на прыбытак.

У якасці кампенсацый плануецца павялічыць стапік падатку на дарадзеную вартасць (ПДВ) з 18% да 22%, паведамляе «Інтэрфакс».

Пра ўсё гэта на пасядженні Нацыянальнай рады па працоўных і сацыяльных пытаннях — кансультатыўнай органу з узделам дырктратарату — заявіў першы віц-прем'ер Уладзімір Сямашка.

Як мяркую эканоміст Аляксандар Чубрык, урад усур'ёў задумуся над пытаннем прызначэння капіталу. Падызвешэнне ПДВ з 18% да 22% узамен за скасаванне іншых падаткаў падаеща эканомісту апраўданым крокам, таму што сёлета паступліў ў бюджет за кошт падаткаў скарацілася на 11% па падаённі ў мінулым годам — з 51 да 40%. Аднак у выніку росту ПДВ «цыні на імпартнай тавары вырастуць», — мяркую А. Чубрык.

Па яго словам, ініцыятыва ўраду хутчэй за ўсё будзе разлізавана, бо ніякіх абаязлыцтваў па ўтрыманні стаўкі ПДВ перад МВФ наша краіна не мае.

Беларусь на вачах ператвараеца ў краіну з вельмі праўникавым падатковым законадаўствам. Нагадаем, што ад 1 студзеня быў уведзены адзін з найніжэйшых ў Еўропе лінейны падатковы падатак — 12%.

Усё гэта спрыяе становленню прыватнай ініцыятывы, паліпшае магчымасці для развіція бизнэсу і ўзбагачэння прадпрымальных людзей. Беларусь уступае ў этап прыспешанага развіція капіталізму.

Сямён Печанко

30 быльх вязняў сабрала радыё «Свабода» на презентацию сваёй кнігі «Адзін дзень палітвязня». На фота злева направа: былы міністр замежнеканамічных сувязяў Mihail Marinyich (садзеў у 2004—2006) і былы прэм'ер Mihail Chygor (садзеў у 1999—2000).

«Еўрасець» можа сысці з беларускага рынку

Буйная расійская кампанія згортае асцяцца. Яна сышла з рынку Балты, Узбекістану, Малдовы. Да канца чэрвеня вырашыцца лёс 75 салонаў у Беларусі. У першым квартале 2009-га продажы мабільнікаў у сувесце скараціліся на 13%.

Улады прагназуюць хвалю краядзяжкоў

Кіраўнікі Ваўкавыскага раёну атрымалі ліст за подпісам намесніка старшыні райвыканкаму па ідэалогіі Ігара Кашкевіча. У ім канстатуецца, што ў рэгіёне адчуваюцца наступствы крызісу — істотнае зняжэнне рэальных прыбыткаў насельніцтва. Занепакоенасць выклікае прагноз на павелічэнне колькасці краядзяжкоў.

Такі прыедзе

3—5 чэрвеня Беларусь наведае кіраўнік МЗС Ізраіля Авігдор Ліберман. Міркуецца, што ён запрапануе беларускім уладам адмовіцца ад шычыльных контрактаў з Сірыяй. Узамен Беларусь можа атрымаль выгадныя прапановы ад Ізраілю. Ліберман ужо наведваў Мінск у лютым з неафіцыйным візітам.

Бераставіцкі Бэндэр

У ноч з 23 на 24 мая 25-гадовы жыхар Бераставіцкага раёну, які працаў на пункце пропуску «Бераставіца», сказаў калегам, што ненадоўга выйдзе. І больш у пункце мынага афармлення не з'явіўся. А з сабой прыхапіў 22 тыс. доляраў, 57 тыс. єўра, ды яшчэ злотых і рублёў. Яго шукаюць.

СЦІСЛА

Праспект Маркса пераймяньюць у Скарыны

Такое решэнне прыняў Полацкі гарсавет.

«Бацькаўшчына» адкрылася ад «Беларускага дому»

Намесніца старшыні Згуртавання беларусаў свету «Бацькаўшчына» Ніна Шыдлоўская авербліла заявы Уладзіміру Някляеві і Алеся Пашкевічу пра далучэнне гэтай арганізацыі да парасонавай структуры «Беларускі дом».

«Беларускі дом» блізкі да Казуліна, а «Бацькаўшчына» не хоча ўцігавацца ў палітыку. «Каму і дзеялі чаго выгладна ўводзіць у зман кіраўнікую дысяпары? — пытаетца Н.Шыдлоўская.

2-я лінія метро пераходзіць на пяцівагоннікі

Такім ўжо карыстаюца на першай лініі стацічнага метрапалітэну.

Выстава заснавальніка секты ў цэнтры Мінску

З 15 па 24 мая ў Музее Вялікай Айчыннай вайны доўжылася выставка «Светлыя фарбы тайі», «Аўтары прац — мастакі сібирскага духоўнага экапаслення «Обитель Рассвета», — гаварылася ў рэкламе. Між тым «Обитель Рассвета» — гэта секта, заснаваная ў Краснаярскім краі бывшым міліцыянерам Сяргеем Таропам. Тарон заявіў, што ён Сын Божы на Зямлі. Назваў сабе Вісарыёнам — рэінкарнацыяй Хрыста.

МБ; ЗП; АГ БелАПАН, радыё «Рэспубліка», Народныя наўніны Віцебску

Не ўсё ў жыцці апошні раз

Падпісцца можна праз Рэдакцыю і праз «Белпошту». Мы рэкамендуем — праз Рэдакцыю

Цана падпіскі праз Рэдакцыю на месяц складае **6000 рублёў**.

Наша сістэма дастаўкі газеты за 3 гады даказала сваю надзеінасць. Усе тыя, каго такі спосаб атрымання газеты задавальняе, хай застаюцца вернымі такой падпісцы.

Мы зможам дастаўляць Вам газету хутчэй або з той жа хуткасцю, што «Белпошта».

Падпісныя індэксы ў каталогу «Белпошты»: для людзей — 63125, для прадпрыемстваў — 631252.

Падпісцца можна на кожнай пошце. Цана гэтай падпіскі — 12 000 руб. на месяц.

ПАВЕДАМЛЕННЕ			
ІПУП "Сур'едчы", УНП 190 786 828 Міл ААТ "Белівестбанк", вул. Калектарная, 11, Мінск, код 764			
Рахунак ат рэализатара	3012 206 280 014	Асабіны рэализатор	
Інформація, якая быў пададзену, пісьмов			
Від аплаты		Пата	Сума
За газету "Наша Ніва".			
Агулам			
ІПУП "Сур'едчы", УНП 190 786 828 Міл ААТ "Белівестбанк", вул. Калектарная, 11, Мінск, код 764			
Рахунак ат рэализатара	3012 206 280 014	Асабіны рэализатор	
Інформація, якая быў пададзену, пісьмов			
Від аплаты		Пата	Сума
За газету "Наша Ніва".			
Агулам			
КВІТАНЦІЯ			
Касір			
ІПУП "Сур'едчы", УНП 190 786 828 Міл ААТ "Белівестбанк", вул. Калектарная, 11, Мінск, код 764			
Рахунак ат рэализатара	3012 206 280 014	Асабіны рэализатор	
Інформація, якая быў пададзену, пісьмов			
Від аплаты		Пата	Сума
За газету "Наша Ніва".			
Агулам			
Касір			
М.П.			

Каб штотыдзень атрымліваць газету,
дасылайце адрасы і гроши за газету. Кошт на месяц — 6 тыс. рублёў.

1) Просім усіх ахвотных чытаць газету паведамляць у Рэдакцыю свае адрасы і телефоны. Гэта можна зрабіць праз: тэлефоны: (017) 284-73-29, (029) 260-78-32, (029) 618-54-84, e-mail: dastauka@mn.by, паштовы адрас: 220050 г.Мінск, а/c 537.

2) Просім у бланку банкаўскага паведамлення і ці паштовага пераказу дакладна і разборліва пазначаць адрас, у тым ліку паштовы індэкс і код пад'езду.

Тры гады «НН» можна было атрымаль толькі падпісціся праз Рэдакцыю. І мы завялі традыцію дзяліцца ўсім чытагам, якія пералічваюць гроши на выхад газеты.

Дзякую

К.Р. з Свіслацкага раёну.

Александру П. з Жлобінскага раёну.

Александру А. з Нясвіжскага раёну.

Яўгенію К. з Шклоўскага раёну.

Л.А. з Полацкага раёну.

Ігару Н. з Гомеля.

В.В. з Гродна.

С.Б. з Астравецкага раёну.

Александру П. з Бресту.

Александру Р. Уладзіміру З. з Пінскага раёну.

Мікалай В. з Борисовскага раёну.

Івану К. Анастасія С. з Мінскага раёну.

Лідзі А., С.Ц. з Баранавіцкага раёну.

Альберту С., С.Ц., Ірыне В., А.К., Т.К., М.Ж., Сяргею М. С., Уладзіміру Ч., Максіму Т., А.С., Юрію А., І.Л., В.Г., А.Б., А.С., Л.Ж., Надзеі I. з Мінску.

Ігар Рачкоўскі: запомніце гэты твар

Саракагадовы кіраўнік
Памежнага камітэту робіць
фенаменальну кар'еру.

Уладзімір Навумаў быў адправлены ў адстаяку з пасады міністра ўнутраных справаў яшчэ ў пачатку красавіцы, а новы кіраўнік ведомства дагэтуль не прызначаны. Ходзіць мнóstva чутак, хто можа ўзначаліць гэту структуру. Сярод найбóльш імаверных кандыдатаў называючы прозвішча старыні Дзяржжайнага памежнага камітэту Ігара Рачкоўскага.

І.Рачкоўскі досыць нечакана ўзначаліў Памежны камітэт у красавіку 2007 г., пасля звыльнення з пасады генерал-лейтэнанта Аляксандра Паўлюшкага, які праз неікі час паехаў паслом у Пaryx.

Цікава, што на момант прызначэння Рачкоўскі быў ўсяго толькі палкоўнікам, а яго намеснікам быў прызначаны генерал-маёр Вадзім Зайцаў. Лагічней было б зрабіць наадворт, бо і досведу ў Зайцаў было больш, ні чын. Зайцаў прыбераглі на неікі час. Праз год ён атрымаў прызначэнне на пасаду старшыні КДБ. Перапягнуўшы з сабой яшчэ аднаго чалавека з Памежнага камітэту — Івана Церцеля, які стаў яго намеснікам па эканамічнай біспеці і барацьбе з карупцыяй.

Званне генерал-маёра Рачкоўскі атрымаў толькі праз піць месяцаў. Цікава, што ў той самы дзень пагони палкоўніка мерар'я і новаспечаны начальнік службы біспекі презідэнта Андрэй Ушчыр.

Узёт Ігара Рачкоўскага звязаўся з імем Віктара Лукашэнкі. Справа ў тым, што да прызначэння на пасаду галубонага пагранічніка, Рачкоўскінейкі час узначаліваў Асобную службу актыўных мерапрыемстваў (АСАМ) пад

Да фігураў кшталту Ігара Рачкоўскага ўважліва прыглядаюца заходнія дыпламаты.

межных войсках, — ту самую, дзе служылі Віктар і Дэмітрый Лукашэнкі. Прывізныя адносіны з сям'ёй кіраўніка дзяржавы ў Рачкоўскага начала менавіта тады.

Аднойчы кіраўнік Памежнага камітэту нават расказаў журналістам пра стасункі з сынамі Лукашэнкі. «Яны і пад дажджком былі, і на марозе. Словам, служылі, як усе. Натуральна, я іх добра ведаю. Гадносць гэтыя падтрымліваюцца і пішер. Але казаць па неверагоднouю блізкасць да презідэнткай сям'і тут не даводзіцца. Мы кантаектум з ракамі рабочых дачыненняў. Старэйшы сын Лукашэнкі з'яўляецца памочнікам презідэнта па нацыянальнай бі-

пецы, мы кантаектум. У рамках развіцця спорту мы кантаектум з Дэмітрыем Лукашэнкім. Яшчэ ёсьць чуткі, што мой цесьць з'яўляецца адным з намеснікаў Віктара Шэймана. Гэта няпраўда. Мой цесьць — доктар наук, выкладае ў Акадэміі кіравання пры презідэнце, ён эканаміст. Дацыненна да слівовых структураў ён не мае», — аднойчы прызнаўся І.Рачкоўскі.

АСАМ з'яўляецца ці не самым закрытым і невядомым беларускім спецпадразделеннем, пра СОБР ці «Алмаз» відома хоць нешта. Першапачаткова АСАМ ствараўся для супрацьдзеяння нелегальнай міграцыі, потым у спрэвіспадраздзялення ўйшла

барацьба з эканамічнымі злачынствамі, наркатафікам, супрацьдзеянне транзітнаму тэрарызму і гандлю людзьмі. Кажуць, што супраць прызначэння Рачкоўскага на пасаду кіраўніка АСАМу выступаў Віктар Шэйман, але ўжо тады меркаванне Віктара Лукашэнкі аказаўся мацнейшым.

На пасадзе старшыні Памежнага камітэту Рачкоўскі мадэрнізаў дзейнасць ведомства і адпавядаў памежнікам барацьбу між МУС і КДБ. Падчас наядайшніх сустрычаў з Зайцавым Лукашэнка адзначыў, што яму надакуць звесткі ў СМИ пра супрацтвіе двух ведомстваў. Ну ўжо ж Рачкоўскі і Зайцаў неяк між сабой дамовіца.

Зміцер Панкавец

Ігар Рачкоўскі
нарадзіўся ў Смаргоні ў 1968. Скончыў Рыжскае вайскова-тэхнічнае вучылішча (1990), Інстытут нацыянальнай бліспекі РБ (1996). Беларускі дзяржаўны эканамічны ўніверсітэт па спецыяльнасці правазнаўства (2001). Генерал-маёр. Службув праходай у вайсковай контрывыведцы КДБ і Асобай службе актыўных мерапрыемстваў (АСАМ) памежных войску РБ. Старшыня федэрэцыі паруснага спорту.

нас на свой рынак, дык навошта нам гэтая інтэграцыя? Але не я вінаваты ў гэтым. Нас абвінавачваюць, што мы бáром удзела ва «Усходнім партнёрстве», развіваем адносіны з Захадам. А што нам рабіць? — рэпартырачна запытаўся Лукашэнка.

Уладзімір Пуцін зрагаваў на выпады ў панядзелак: «Наши краінныя рэсурсы больш мэтазгодна выкарыстоўвацца для закупкі айчыннай сельгасхтнікі», — заяўіў кіраўнік расійскага юрады. Што да трактароў МТЗ, дык іх у Расіі збіраюць 11000 з беларускіх трактаракамплектаў, і, на думку міністра сельскай гаспадаркі Расіі, таго досыць.

На гэта знон адзялагаваў Сідорскі. Правадэльцы 26 мая нарады, ён выпаліў у адрас падначаленых: «Учора міністр сельскай гаспадаркі Расіі сказала: вы ведаеце, мы збіраем 11 тысяч трактароў, таму нам

больш нічога не трэба. А то, што ў нас гадавая праграма расійскага юрады разлічаная на 48 тысяч трактароў — забывіца. Трэба падказаць, таму што фактычна сёння нарынкі для прасоўвання беларускай пра-

дуцкай закрытыя».

Бачна па ўсім, што сустрэча Пуціна з беларускім кіраўніцтвам абычае быць гарачай. Сюды ж накладваеца і даўніе жаданні Расіі набыць беларускія малаказаводы, якія беларускі бок не спяшаеца працдаваць. Сюды ж можна дадаць упартасе неожаданне Беларусі прызначаваць незалежнасць Абхазіі і Паўднёвай Асієi. Нядайна

абурэнне з гэтай нагоды выказваў спікер Дзярждумы Расіі Барыс Грызлоў.

Звіртае ўвагу, што з гаспадарчых спрэчак Лукашэнка ўсё часцей пераходзіць да пастаноўкі пад сумнёў самой патрэбы інтэграцыі з «братнім народам», якія яшчэ нядайна была святарнай каровай. Зрэшты, нават перад апошнім сустречай з Мядзведзевым Лукашэнка зяяўляў, што гэдзе поўзаць у расійскія кабінеты на каленях, а ўжо праз некалькі дзён мяняў тадынасць і гаварыў, што нашым краінам накананава жыць разам.

ЗП

Антырасійская рыторыка на БТ

Штотыднёвая нядзельная аналітычная перадача на БТ «Панарама тыдня» была поўная антырасійскай рыторыкі. Журналіст Юры Пракопаў абвінаваў «усходнюю» суседку ў невыкананні дамоўленасцей, а таксама абуряўся суцэльнай чорным колерам, якім ліпсаеца стацьня ў Беларусі ў расійскіх СМІ. Нас малоюць нахлебнікамі, але яшчэ хто ў каго нахлебнік! — грымеў ён.

Крызісам па лідэрах

20 найбуйнейшых прадпрыемстваў забяспечылі 30% усіх падатковых паступленій у бюджэт у 2008 г. Іх учесак роўны 3,6 млрд доляраў. Ад таго, колькі гронштадтскі прадпрыемствы аддаудаць дзяржаве селета, залежыць фінансаванне бюджэту. Наколькі змяніўся стан лідэраў беларускай эканомікі за год?

1. «Беларуськалій»

Флагман эканомікі атрымаў адчувацьлы ўдар. Прадаўцы прадпрыемстваў арыентаваная на экспарт, а ён лёг. За студзень-красавік «Беларуськалій» прадаў за межы Беларусі 546,8 тыс. тон калійных угнаенняў. У 2008 за такі ж перыяд прадаў было ў 4 разы больш – 2220,6 тыс. тон.

У свеце зменшыўся попыт на угнаення, зменшыліся і кошты – у парыўнанні з дзяржыснымі перыядам на 50–70%, – але Лукашэнка не дазваляе аддаудаць танні. «Лепш не вырабляць угнаення, чым танна іх прадаваць», – заяўљаў ён.

2. «Нафтан»,
3. «Мазырскі НПЗ»,
4. «Белтрансгаз»,
5. «Лукойл-Беларусь»
9. «Беларуснафта»,
10. «Юніс Ойл»,
12. «Слаўнафта»

Прадпрыемствы, звязаныя з

транзітам і перапрацоўкай нафты і газу, адчулу крызіс найраней. Цены на сусветных рынку патроху растуць, яны пачынаюць разумець, чаго чакаць ад будучыні: змінення экспарту і захавання продажаў унутры дзяржавы. Унісак у бюджет таксама зменшыца.

Чаканне інвестицый у прадпрыемствы звязвалася з магчымымі продажамі заводу замежнікам. Але гучных пагадненняў не было. Прадаўца «Мазырскі НПЗ» Беларусь адмовіліся, хоць прапановы і былі. Статус «Белтрансгазу» ўсёй той самы: між Беларуссю і Расіяй.

6. РУП «Беларускі металургічны завод»

У склад прадпрыемства ўваходзяць заводы ў Жлобіне, Магілёве, Рэчыцы і Орши. Парадунанне статыстыкі дзеяносці металургічнага гіганту з леташнім пакідае даўды ўзражані. З аднаго боку, аб'ёмы вытворчасці нават павялічыліся: напрыклад, сталі выраблена на 4% больш, сталевога праката – на 5,5%. Прадпрыемства працуе поўны тыздзен і не адпраўляе работнікаў у вымушаныя адпачынкі.

Але што датычна экспарту – тут справа «швах». Прыйшлак у парыўнанні са студзенем-красавіком 2008 скарыціўся ажно на 49,6%, склаўшы \$284,763 млн.

«Беларуськалій» пакуль застаецца флагманам беларускай эканомікі.

7. «Мінск-Крыштал»

Найбуйнейшы вытворца алкалічных вýрабаў у Беларусі арыентуецца, у першу чаргу, на айчынны рынак. Памеры экспарту ўсёй беларускай высакатрадуснай прадукцыі ў 2008 – \$12 млн. А ў Беларусі тавар разлітаеца «на ўра». Спаду няма, больш за тое, вырабляеца ўсё больш і больш. \$512 мільён – на такую суму было прададзена алкалічных напояў у Беларусь за першыя чатыры месяцы году. Треба яшчэ ўлічваць, што на айчынным рыначку доля «Крышталю» складае больш за 40%. Можна не сумнівацца, што завод як падаткан-

латнік не падмане чаканняў дзяржавы.

8. «МінскЭнерга», 11. «ГомельЭнерга»

Энергетычным прадпрыемствамі нічога не пагражае. Яны не арыентаваныя на экспорт, а спажывец залежыць на вытворчасці ўнутры краіны будзе заўсёды.

13. «Вэлком», 14. МТС

У аператараў мабільнай связі ўсё ў парадку. Выручка МТС за першы квартал узрасла на 19,8% і склала 262 млрд рубліў (амаль 100 мільёнаў доляраў). Выручка ў «Вэлкома» меншыя, калі 20 міль-

надолараў, але праца таксама ідзе «ў плюс».

Пасля дэвалвацияцы беларускага рубля аператоры заявілі, што атрымалі вялікую шкоду і ўзылі свае тарыфы на 20%. Пасля таго як прэм'ер-міністр Сідорскі запатрабаваў вярнуць цены, МТС адгукнулася на просьбу ўраду (каб праз месяц ізноў іх павялічыць), а вось Вэлком не звярнуў на яе ўвагу.

15. Гродзенская тытунёвая фабрыка «Неман»

Тут не найлепшыя часы. За студзень-люты 2009 реалізацыя цыгарэтай скарацілася на 25% у параўнанні з леташнім. Планавыя рамонт фабрыкі быў прызначаны кіраўніцтвам на трапезу. Як паведамілі кэрэспандэнты «НН» на прадпрыемстве, «рамонт ужо даўно скончаны, «Неман» працуе ў штатным рэжыме». Склады з прадукцыяй перапоўненыя: на 1 красавік запасы складалі каля 2 млрд цыгарэт (200% да сярэднемесячнага аб'ёму вытворчасці).

Такім чынам, крызіс наймацнейшы ударыў па прадпрыемствах, арыентаваных на экспорт. Тыя, хто гандлюе ўнутры краіны, сутыкнуліся з міншымі цяжкасцямі. Можна чакаць, што адбудуцца змены ў самым версе спісу лідэраў. Пазыцыя «Беларуськалія» ўжо не выглядае напарушынай. **Ягор Марціновіч**

Амбітны план Абамы

які пераверне свет.
У выпадку прыняцца
закону, ужо ў 2016 годзе
кожны аўтамабіль
на 100 км будзе
расходаваць у сярэднім
6,5 літраў паліва меней.

Адміністрацыя Абамы абвесьціла план павышэння эканамічнасці аўтамабіляў на 40%. Адзін з галоўных пунктак плану – аблекаванне расходу паліва легкавікамі прыкладна на 6,6 л на 100 км. Мы, еўрапейцы, ездзім на малалітражных аўтамабілях, тады як амерыканская глыбінка масава ездзіц на хамерах, джыплак і гіганцкіх пікапах, якія жаруць па 11–12 літраў паліва на 100 км. Дзеля выпраўлення ситуацыі будуть масава ўводзіцца рухавікі новых, даражайшых тыпаў.

Гэта выклікае рост цэны аўтамабіляў і прывідае да змінення продаўцаў у сярэднім. Такім чынам банкі заахвочваюць людзей здаваць доляры. 26 мая попыт на доляры на Міжбанкаўскай

У Беларусі аўто амерыканскага тыпу глядзяцца экзатычна.

вялікасямейнайку тыпу Chrysler minivan і Chevrolet Traverse пачынуць выпускаваць менш.

Мэта новага плану – зменшыць спажыванне паліва Штатамі. На сёняні ЗША імпартуе вялізную долю спажыванай нафты, што зводзіць у мінус замежнагандлёр.

выбаланс і дае вялізныя капіталаў ў руکі аўтарытарных ражыўмай нафтаздабываючых краін.

Мэта нумар два – зменшыць выкіды шкодных рэчываў у атмасферу.

Амбітны план Абамы, напэўна, сутыкнецца з супрацівам як

СЦІСЛА

Феномен у абменніках

Курс продаўца валюты амаль зраўняўся з курсам куплю. Гэта вынік заўважнага дэфіцыта валюты ў краіне. Такім чынам банкі заахвочваюць людзей здаваць доляры. 26 мая попыт на доляры на Міжбанкаўскай

валютна-фондавай біржы перавысіў прапанову ў чатыры разы.

Беларусь захоўвае расійскі рынак збыту

Адмойнае сальдо гандлю з Расіяй у першым квартале паменшыліся ў 1,5 разоў ў парыўнанні з мінулым годам

за конгламерат прамежкавымі таварамі (68% у структуры экспарту). Тэмны падзеннія нацыянальных статыстычных служб. За чатыры месяцы з пачатку года рост цен у Беларусі складаў 6,5%, ва Украіне – 6,9%, у Расіі – 6,2%. У краінах ЕС спажывецця цэнры ў студзені-красавіку ў

2009 году, саступіўшы лідэрству Украіне, сведчыць дадзенныя агенцтва Eurostat і нацыянальных статыстычных служб. За чатыры месяцы з пачатку года рост цен у Беларусі складаў 6,5%, ва Украіне – 6,9%, у Расіі – 6,2%. У краінах ЕС спажывецця цэнры ў студзені-красавіку ў

сярэднім выраслі на 0,6%.

Расія хоча скупіць беларускія малаказаводы

Першай намесніцай міністра сельскай гаспадаркі і харчавання Беларусі Надзея Каткавец звязала, што расійскія бокі накіраваў спіс з 12-ци

беларускіх прадпрыемстваў, на якіх хадеў бы атрымальці долю ва ўласніцтве. «Мы разглядаем магчымасць, каб Расія прыходзіла сюды з інвестыцыямі, усталёўвала аbstынанцыю і вырабляла ў нас прадукцыю», – заяўляла Надзея Каткавец.

МВ

Няміга: вінаватыя былі

але ніхто не быў пакараны. 10 гадоў таму,
30 мая 1999 году, у цісканіне ў пераходзе да метро
«Няміга» загінулі 53 чалавекі.

На беразе Свіслачы ля праспекту Машэрава адбывалася Свята піва. Гримела музыка, моладзь танцевала. Хмільны напой разділял задарма на 10 накрываек ад цытаргата «Магна». На дурнік сабралася каля 2500 чалавек. Чартадлікімі бочак стаяла на тры гадзіны. Рантам павішы парыстыстіці вечер і з-за навакольных небасцягу насынулася шызязі хмара. Сыпануў крапілысті майскі дождик, гримуна малаіна. Хаваючыся ад навальніцы, шматтысцячы тулум з канфетнай пляцоўкі ринуўся ў вузкі падземны пераход, пракацаны на месцы летапіснае ракі.

Пярэдняй паслінзуліся на мокрым граніце прыступак, задній з лімантам валиліся на пядніх. Хлонцы з ногамі пісунілі дзеца, тыя віскаталі. Заду падніралі новыя сотні распараных спéкі і півам людзей. Ланцужок міліцыянтаў быў праста зменены натоўпам. У бетоннай пачыні згрузвіціца цэлы штабель целаў, ніжайнай на расстральны рове. Віскат змяніўся здушанымі енкамі. Стала не да лашчункаў. Каторыя памяркоўнейшыя, хлоццы зразумелі, што ўтвараецца неспадтарнай. «Яны крічалі «назад, назад, назад...», як спявае рэпер Памідораў. Аднак было позна. Супрацоўнікамі міліцыі ўдалося толькі адсечы хвост натоўпу. Чалавек са здушанай дыяфрагмай вытрымлівае хіба хвіліну, а куламесу целаў было не расцічы.

У цісканіне задушыліся 53 чалавекі, большасць з якіх былі маладыя дзяўчынкі да 20 гадоў. 263 асобы атрымалі траўмы рознай ступені цяжасці.

Асноўнымі прычынамі смерці следства назвала ўдушицу ад насленія паваленых целаў, а таксама траўмы ад абісасаў.

У цісканіне загінулі і два міліцыянты. Гэта супрацоўнік мінскага АМАПу Уладзімір Говен і супрацоўнік крыміналнага вышуку стаўшы Генадзь Рабаконь.

\$250 за памерлага

Ахвяраў пахавалі за кошт дзяржавы, родныя атрымалі кампенсацыю — \$250 за памерлага і \$66 за параненага. Родным выдэлілі льготы — бясплатны праезд, лекі, камунікацыйны паслугі, але праз два гады

Лукашэнка іх адміністрація на саракавы дзень пасля трагедыі на ўраходзе на станцыю метро ўсталявалі мемарыяльны знак у выглядзе 53 руж, раскіданых на метафорычных прыстupках.

У грамадстве вірвалі самыя розныя здагадкі наконт таго, што стала прычынай масавай гібелі людзей. Гаварылася пра маланку, якая ўдарила ў натоўп, пра невідомых маладыя людзей у чорнай вопратцы, якія спраўлівалі цісканіе на прыступках метро. Прагучай і рэлігійнай матыр — свята піва прыпала на Тройчу.

Справа № 110217

Ліція на Нямізе

У суботу 30 мая ад 8 да 9 раніцы да помінку на ўваходзе ў станцыю метро «Няміга» прыйдуць родныя і блізкія, сабры загінулых у цісканіне, каб усклаці кветкі ды запаліць зінчікі. Затым на Свята-Духавым саборы адбудзеца памінальная служба. Пасля службы калі помінку пройдзе ліція.

Чакаецца, што ёй возьмë ўдзел Мітропаліт Філарэт.

Следства, якім кіраваў следыч Генпрокуратуры па асаблівіх важных спраўах Камароўскі, прааналізава дзеянні гарадскіх уладаў, якія дазволілі правядзенне мерапрыемстваў, арганізатараў, міліцыі. У часе допыту Васіль Гурын, на-меснік старшыні гарыканкаму па сацыяльна-культурных пытаннях, адказаў, што калі Палацу спорту дадзіліся і больш масавыя мерапрыемствы, але да апошніяга ўсё абыходзіліся.

На мерапрыемства было завезена аж 5100 літраў піва. Эта прытым, што на свяце прысутнічала каля 2500 чалавек. Напой аплацила, дарэчы, нізде не зарэгістравана фірма «Антадз». Увогуле ж, за святам стаялі баатыя стацічныя бровары.

У выніку расследавання да адказнікаў быўлі прынятутыя толькі начальнік грамадскай біспекі ГУУС Мінгарыканкаму Віктар Русак і начальнік аддзела масавых мерапрыемстваў міліцыі грамадскай біспекі Міхаіл Кандрацін. Іх абіна-ваці ў нядайнасці (арт. 168 КК) прадугледжвае да 3 гадоў зняволення).

Русак закідалася, што ён зацвердзіў предстаўлены Кандрацінам план забеспечэння парадку на піўным свяце. У tym плане, сярод іншага, адсуніці звесткі пра чаканую колъкансць ўдзельнікаў і гасцей

свята, не прадугледжвалася медыцынскае забеспечэнне, адсутнічала схема кіравання і сувязі, а таксама не быў вызначаны парадак арганізаціі выхаду ўдзельнікаў мерапрыемства пасля яго заканчэння. У tym ліку парадак іх эвакуацыі ў выпадку неаходнасці.

Паводле следства, В.Русак загадаў перакрыць выхады на праезную частку, але пакінуў адкрытым уваход на станцыю метро. Як засведчыла судова-психалагічная экспертыза, асаблівасці мясцовасці, блізкасць метро і здзеніні міліцыі амаль не пакінулі натоўпу іншага юніцтва ад стыхіі, акрамя падземнага пераходу. Людзі натуральна кінуліся ў адзіны адкрыты праход, які да таго ж быў алінім дахам.

Аднак крыміналная справа № 110217 разглядалася марудна, і ўрэшце 25 сакавіка 2002 году суд Цэнтральнага раёну пастанавіў спыніць яе з прычыны заканчэння ўтварэння дынамікі. Міліцыянтаў, якія тады не прызналі сваі віны (як і ўсе астатнія фігуранты справы — гарадскія ўлады, арганізатары свята), выратаваў прынятты ў новай рэдакцыі ў 2001 годзе Крыміналны кодэкс. Паводле яго, дзеянні абвінавачаных сталі віяліцца із злачынства, што не насяе значнай грамадскай небяспекі...

Дзе таямніца, там і плёткі

Пазней у прэсе з'явіцца багата расказаў ўдзельнікі святкавання, якія сведчылі не на карысць міліцыі.

Адзін з мінскіх фатографаў паведаміў журналістам, што замест таго, каб аказацца данаму пацярпелым, супрацоўнік АМАПу забыў яго і разбрэфіў фотапарат, папярэдне вытрымліўшы з яго стужку. Фатограф сцярждаў, што перад tym ён паспеціўнаграфікаў маралізуў, якія здымалі з непрытомных люд-

Як сябе паводзіць у натоўпе

Найлепш абысці яго бокам, але калі вы туды патрапілі, то трэба трымаміца дацэй да цэнтру і краёў натоўпу. Па магчымасці трэба ўхіляцца ўсаго нерухомага на шляху, не чапліца рукамі. Ні ў якім разе нельга спрабаваць ісці наսцурт на натоўп, нахіляцца за ражамі, калі яны выпалі з рук. Намагайцесь ўтрымаміца на нагах. Калі ж упалі, то трэба абараніць галаву рукамі і намагацьца ўстаць. Пры гэтым трэба падціснуць ногі пад сябе, згруппавацца і паспрабаваць ускочыць ру́ком. Сялені ў натоўп ўстаць цяжкай. Калі вас заціснулі, паспрабуйце абараніць дыялаграму счэпленымі на грудзях ў замок рукамі. Спіну бараніце локцямі, дыялаграму — напружваннем рук.

.....
зей упрыгожані, трупы загінуліх. У той вечар шмат хто з журнaliстай, найперш здымачнай групой тэлеканалаў, а таксама фотакарэспандэнтаў сутыкнуліся з пераследам з боку міліцыянтаў. З аднаго боку, іх можна было зразумець — стан афекту, столькі ахвяраў. З другога боку, шакаваныя людзі наракалі, што многія міліцыянты разгубіліся, толькі нізіралі за падзеямі, а не дапамагалі людзям. Пісалі газеты і пра то, што адзін высокі начальнік АМАПу ў той вечар сам знаходзіўся ў «алагольна-ўбуджаным становішчы».

Трагедыя выявіла і нізку прафесійную падрыхтоўку многіх специялістаў. Характэрны прыклад захуваніца сядро матэрыялаў следства: «Я зайшоў за ланцужок (маещы на ўбасе ачапленне на верхнім пляцоўцы ўхадзе ў пераход на станцыю метро — НН) і ўбачыў на пляцоўцы хлоцца з сінім тварам. Супрацоўнік АМАПу рабіў яму штучнае дыханне. Нехта з жаночнай крыкнуў, што яму трэба выслушаць языкі. Я гэта зрабіў, і хлоцец расплюшыў вочы, задыхаў» (з пратаколу допыту намесніка начальніка Цэнтральнага РАУС Аляксандра Пархомчыка).

Бацькі хочуць ведаць

Родныя і блізкія ахвяраў Нямігі арганізаваліся з першых дзён трагедыі. Разам дабыліся ўсталявання мемарыялу на месцы трагедыі. Вышла книга «Трагедыя на Нямізе», працуе сайт. Неўзабаве пасля здарэння было зарэгістравана грамадскасць аб'яднанне «Цэнтр сацыяльнай дапамогі Няміга '99», якім кіруе Наталля Навакоўская, 16-гадовая дачка якой Аляксандра занінула ў праклятым пераходзе.

Родныя ахвяраў цісканіне дагэтуль забіраюцца. Чартавая сустэрча албудзеніца 30 траўня. Яны дагэтуль хочуць, каб былі названыя вінаватыя.

Сямён Печанко

Месца трагедыі. Праз 10 гадоў.

Сястра 22-гадовай Ганны Брэчкі: Гэта перамога жыцця над смерцю

У 27-гадовай Ксеніі Брэчкі 30 траўня 1999 году загінула 22-гадовая сястра Ганна. Яна зварыла суп на ўсю сям'ю і пайшла на канцэрт. Той суп пасля з'елі далакопы...

«НН»: Побач з мемарыялам на Нямізе можна побачыць маладёнаў з півам. Яны смяюцца, размаўляюць па тэлефонах і, здаецца, зусім не звяртаюць увагу на тое, у якім месцы бавяць час. Ці гэта нармальна, па-Вашаму?

КБ: Молады з півам ды галубы — гэта лёс усіх по-мніку ды мемарыялу. Гэта перамога жыцця над смерцю. Калі іх паводзіны не выходзяць за межы агульнапрынятых нормаў — то чаму б і не размаўляць па тэлефоне ці прызначаць сплаткі менавіта там? Тоэ, што адчуваю я асабіста, калі праходжу праз гэты пераход, не абавязаныя адчуваць іншыя.

Мне балюча, але было б эгайстычна жадаць такога іншым.

Мы ўсе, калі задумцаць, вінаватыя ў той трагедыі... Як можна чакаць, што нехта змоўкні калі прыступак «Нямігі», калі норма — ладзіць вясельныя паломніцтвы на Востраў Слэз, помнік ахвярам афганскай вайны? Магчымы, калі праводзіць у школах хача б адзін урок, прысвячаны не канкрэтнаму выпадку на Нямізе, а проста паводзінам у натоўпе, то сітуацыя змянілася б да лепшага. Каб людзі не пракладвалі сабе пілях лакцімі, не дыхалі адзін аднаму ў патыліцу. Каб паважалі асабістую прастору іншых.

Падобныя трагічныя выпадкі ў метро

14 лістапада 1987 у лонданскай падземечце пасажыры адчулі пах дыму. На пероне станцыі Кінг-Крос усцяла паніка, людзі кінуліся да выхаду. У цісканіне загінула 37 чалавек.

28 кастрычніка 1995 у метро сталіцы Азербайджану Баку загарэўся аліні з вагонаў цягніку. Загінула 289 чалавек, у tym ліку 28 дзяцей. Большасць ахвяраў памерлі ў цісканіне.

Першы адзіны – Статкевіч

Апазіцыя вызначаеца, хто будзе кідаць пальчатку Лукашэнку ў 2010 годзе.

Чым бліжэйшыя прэзідэнцкія выбары, тым больш унутрыапазіцыя размоваў пра Кантрэс. Мікола Статкевіч гатовы правесці свой Кантрэс праеўрапейскіх слаў ужо 21 чэрвень, Аляксандар Мілінкевіч – у кастрычніку. Анатоль Лібядка засліпае правесці адзіны Кантрэс дэмакратычных слаў.

Кантрэс праеўрапейскіх слаў пачаў рыхтавацца яшчэ ў лютым. Большасць субектаў дэмакратыч-

най апазіцыі, апрош камуністаў і сацыйл-дэмакратага Ляўкоўчы, утварыла камісію, якая шточнацвер збралася на Сядзібе БНФ.

Ініцыятарам Кантрэсу быў былы палітвязень Мікола Статкевіч.

Супярэнасці пры падыходзяць быў. Адны выступалі за вылучэнне на Кантрэс адзінага кандыдата ад праеўрапейскіх слаў. Іншыя праноўкалі спіслішы парадак дня.

Тыдзенем таму з'явілася інфармацый, што лідер Руху за Свабоду Аляксандар Мілінкевіч узяў у свае рукі ініцыятыву. Стала вядома, што рэгіянальным актыўістам пайшлі лісты ад яго імя з запра-

шэннем узяць удел у Кантрэсе.

Пасля гэтага актыўістамі Статкевіч 21 мая было абвешчана, што ён і яго хаўрускі склікаюць Кантрэс 21 чэрвень, роўна прац месец. Лідер даўно незарэгістраванай «Народнай грамады» расказаў, што ніхіх сходу па вылучэнні кандыдатаў у рэгіёнах не будзе. Кожная партыя прынесьце столькі людзей, колікі сможа. А гэтыя людзі і вызначаць адзінага кандыдата. Ці не будзе толькі пры такім раскладзе сірод узеленыя Кантрэсу выпадковых людзей?

«Мы кансультаўваліся трох месеці. Па асноўных пунктах ёсьць да-

моўленасць сямі з восьмі субектаў, якія рыхтуюць Кантрэс», – сказаў М.Статкевіч.

Рух за Свабоду адразу адмовіўся браць удел у такім мерапрыемстве. Мілінкевічы запэўнілі, што правядуць сваё ў кастрычніку.

Абяднаная грамадзянская партыя (АГП) і Беларуская хрысціянская дэмакратыя (БХД), самыя масавыя сілы, што могуць узяць удел у Кантрэсе, на заклік Статкевіча таксама не адгукнуліся.

БХД падтрымала Мілінкевіча, а лідер АГП Анатоль Лібядзка праціваваў правесці ўвесень аўдзінай чыннай Кантрэс дэмакратычных слаў.

Аб арыентацыі на Мілінкевіча заявіў Уладзімір Навасяд. Неўзабаве і лідэры Маладога Фронту падпісалі дэкларацыю пра адзінства дзеянняў з Севярынкам і маладым крылом Руху за Свабоду.

Ідэя вылучыць аднымі кандыдатамі ад апазіцыі Мікола Статкевіч належыць лідэрам Партыі БНФ Вінцоку Вячорку, Лявону Барышэўскому і Віктару Івашкевічу, але значная частка актыўістаў іх партыі да гэтага ставіцца скептычна.

Так што ініцыятыва вылучэння аднымі кандыдатамі Міколы Статкевіча мае шанцы праваліцца.

Змікер Панкавец

Віталь Рымашэўскі: Не думайце, што я тэхнічны кандыдат

Канферэнцыя незарэгістраванай Беларускай хрысціянской дэмакратыі вызначылася з кандыдатам на пасаду прэзідэнта на выбарах-2010. Ім стаў адзін з супстаршынія партыі **Віталь Рымашэўскі**.

«Наша Ніва»: Большаясць палітыкаў якія не спяшаюцца выяўляць прэзідэнцкія амбіцы. Ці не фальстарт у вас выйшаў?

Віталь Рымашэўскі: Не, мы дэйнейшаем часова. Сення ўнутрыапазіцыі сварада: АДС абвінавачае ў нечым Мілінкевіча, Мілінкевіч – АДС. Справа душа не ў самых прынцыповых пытаннях. Мы бяром на сябе ініцыятыву па вызначэнні адзінага кандыдата ад правацэнтрыстычнікаў. Выбары павінны загадзі ведаць людзей, за якіх будзе падтрымаваць свае галасы.

«НН»: Чакалі, што станеце кандыдатам?

Віталь Рымашэўскі: Чакаю. Ня просто далося рабеніне або вылучэнні. Чаму адважваўся? Во маю досвед перамоваў з іншымі палітыкамі, арганіза-

ямі, партнёрамі. Гэтыя мае веды спартрэбіца.

«НН»: Шмат хто кажа, што кандыдат ад БХД на выбарах будзе проста тэхнічным.

Віталь Рымашэўскі: Я прасіў аднапартыйцаў галасаваць за мене з адзінай умовай: прадстаўнік БХД можа стаць адзіным дэмакратычным кандыдатам і правесці паўнавартасную кампанію.

«НН»: Людскога і фінансавага ресурсу ў БХД хопіць, каб выцягнуць цэльяя выбары?

Віталь Рымашэўскі: Людскога ресурсу ў БХД больш, чым у іншых. З фінансам на сення яшчэ пытанне адкрытае, але ёсць час нешта выправіць.

«НН»: Хто ваншы галоўныя хаўрускія?

Віталь Рымашэўскі: Па-ранейшаму, БНФ. Спадзяюся, што ўнутраныя праблемы, якія існуюць у партыі,

будуть вырашаныя. Таксама Рух за Свабоду, «Малады фронт», «Маладая Беларусь».

«НН»: Шанец перамагчы ў 2010-м ёсць?

Віталь Рымашэўскі: Есць. Усё будзе залежыць ад падрыхтоўкі выбараў. Галоўнае – слыніць усе сваркі

унутрыапазіцыі.

Гутарыў Змікер Панкавец

бытуюці ў Кантрэсе.

Віталь Рымашэўскі

нар. у 1975 у Бабруйску. Закончыў Нацыянальны тэхнічны універсітэт па спецыяльнасці «Інжынер-будаўнік». Быў сібрам АГП, калеснікам старшыні яе мінскай гардской арганізацыі. Заснавальнік БХД у 2006. Быў ініцыятуўным прадстачылінікам. Цяпер вядучы эканаміст кампаніі «Беларусь капітал менеджмент» (Pacis). Жанаты, чакаюць дзіця.

КАМЕНТАР

«Бомба» для Мілінкевіча

Піша Аляксандар Старыкевіч.

На палітычным фронце – нечакане абастрэянне. Здаецца, разгортваеца сур’ёзна інфармацыйная атака на лідэра Руху за Свабоду Аляксандра Мілінкевіча. Пры гэтым яго апаненты, мінкі какучы, не саромоецца ў выбары сродкай.

У сакавіку на малавядомым сайдце

з'явіўся артыкул Міхаіла Падаліяка «Адбелльвальнік «М.», прысвечаны «падстапнай місіі» А.Мілінкевіча. Наглядзячы на «грандызене выкрыццё»,

рэзананс быў зусім нязначным. Наўрад і цэта публікацыя была вартай згадкі, калі яе – прац два месіцы! – не падрэвакавала «Народная воля».

М.Падаліяк даўно спецыялізуецца на канспіралагічных тэорыях. Праўда, яны рэдка знаходзяцца пацвярджанне ў рэчаіснасці. Вось першы-дэпін прыклад. Артыкул «Вайна.Лукашэнкі» быў напісаны ў красавіку 2006 г. Там ва ўласцівасці Падаліяку безапеляцыйнай форме выскіпаваў пратноз, што хутка беларускаму кіраўніку давядзенца шукаць хованкі ў суседній краіне:

«У Расію ў канцы 2007 г. тайным рэйсам спешна прылягніць зусім іншы. Лукашэнка. Сапраўдны. З дрыжымі рукамі, сагнуты, з широкімі зіркамі, з апухлымі павекамі і піхмі зікаючымі гласамі...»

Але хто ціпер памятае, што пісаў Падаліяк у 2002 пі 2006 пі? Таму ён працягвае распавяданьне пра «гаемную спружынну палітыкі» зноўку і зноўку.

У «Адбелльвальніку «М.» выкладзеная версія змовы, узделнікамі якой нібыта з’ўялося Лукашэнка, сўрэйскія «басьтавыя акулы-пасядзінкі» і Мілінкевіч.

Сабраліся яны разам, каб, на думку Падаліяка, забіясціць «сумленную перамогу» ціперашнігага кіраўніка Беларусі на будучых прэзідэнцскіх выбарах. Усе гэтыя думкі, безумоўна, маюць права на існаванне. Аднак аўтар не спыніцца на эдактадах адносна бліжэйшых палітычных перспектываў, а перайшоў да простых аўбінавачванняў на адресе кіраўніка Руху за Свабоду. На думку Падаліяка, Аляксандар

Мілінкевіч на грэшы Аляксандра Лукашэнкі арганізоўвае расколы ў партыях і правакаціі ў грамадскіх арганізаціях, скупіле журналаў і г.д.

Чым падмацаваныя гэтыя сур’ёзныя аўбінавачванні? Анічым! Доказаў – нуль! Прыйблізна з тым самым поспехам можна быць напісаны, што Мілінкевіч – злысны марсіянін, засланы на Зямлю з мэтай захопу нашай планеты. Хай потым апраўдаўца!

Па сутнасці, «Адбелльвальнік «М.» нічым не розніца ад антыапазіцыйных агітак, якімі пічакі свайгідно БТ. Рэзэпт гэтых «шэдэўраў» відомы: для надання прададапабносці вазымае каліва агульнавядомых фактагаў і змяшчайце іх з сваімі фантазіямі. Потым шчодра дадаіце бяздоказных аўбінавачванняў і ў канцы – «для тупых» – прысуд: «Ату яго, ату!»

«Народная воля» ў радзіцайнейшай прадмове піша, што не мае маральнага права (!) не пазнаёміць чытачоў з «Адбелльвальнікам «М.», і спадзізецца, што артыкул стане начаткам «сур’ёзнай дыскусіі пра незвычайнную ситуацыю».

Але сур’ёзная дыскусія не пачынаюцца з вядра памы́яў, вылігата на аднаго з меркаваных узельнікаў дыялогу.

Мілінкевіч ёсць за што крэтыкаваецца. Самы свежы прыклад – адмова (пад надуманай, з магто гледзінчы, прычынай) пастаўіць свой аўтограф пад зварот да Еўрасаюзу. Ілья Падаліяк, Станіслав Шушкевіч і Аляксандар Казулін.

Але галаслюць аўбінавачвачца Мілінкевіча ўзвес з Лукашэнкам і іншых вышэйперацічных грахах – гэта, прабачце за выраж, подласіць.

Падобныя прыемы выкарыстоўваюцца, калі спарадычных пераканаўчых аргументаў ніякіх... Рэзыянку выказывае здагадку, што «Адбелльвальнік «М.» справа не скончыцца. У бліжэйшы час можна чакац новых «выкryціяў».

«Салідарнасць», скарочана

Моладзь падтрымала Мілінкевіча

28 моладэвых лідараў з розных палітычных партый і грамадскіх арганізацій прынялі маніфест ад сваёй супольнай далейшай дзеянісці. Сярод падпісантаў Павал Севярынец, Юр'еў Губарэвіч, Але́сь Міхалевіч, Зміцер Дашкевіч, Артур Фінькевіч, Сяргей Салаш, Але́сь Зарамбок і іншыя. Сустаршыня БХД Павал Севярынец кажа, што ў дэмакратычным руху наслепа патрэба ўзменіць пакаленія.

У маніфесце адзначаецца, што моладзь падтрымлівае дзеянін лідэра Руху за Свабоду Аляксандра Мілінкевіча на наладжванні адносіні Беларусі і Еўрасаюзу. «Кампанія, што разгрэзалася апошнім часам супраць Мілінкевіча, стала апошнім кроплём для падпісання такога звароту. Некалі мы назіралі, як эншчалі Пазнякі. Нельга дапусціць, каб сення

Чарнасценны дапаможнік па «белорусскай» гісторыі

Піша Андрэй Павач.

Ад стаўніста да чарнасценца адзін крок. Гэта ісціна стала для мяне пратісной, і я не здзяўляюся, калі чую, што чарговы праваслаўны святар побач з аброзом пакутніка-цара Міколы II павесіў ікону з выявай Сталіна.

Хуткай і зусім лёгкай аказалася эвалюцыя бытых савецкіх гісторыкаў-стаўністаў у бок славянофільства. Чаго не зробіш дзеля захавання дзяржаўнага адзінства трох усходнеславянскіх народоў. Кіненіс не тое што ў марксізм-лінізім, а і ў рэлігійную містыку. Вось, пачытайце, калі ласка:

«Усходнеславянскі народы працягваюць захоўваць структуру своеасаблівага этнічнага саюзу — Рускага свету, тырысніку, непадзельнага ў аснове. Разрывы ётага адзінства быў бы згубным для ўсіх трох частак. Народы гэта разумеюць не толькі на ўзроўні грамадской свядомасці, але і на ўзроўні падсвядомасці... Нягледзячы на ценевыя моманты, існуюць лёсавыя, выратавальныя падзеі. Для Беларусі такай падзеі стала місія Рускай праваслаўнай царквы».

Гэта цытата з надрукаванага ў 2008 г. дапаможніку для вучняў 10 класу сярэдніх школ пад назвай «Гісторыя Беларусі са старажытных часоў да каstryчніка 1917 г.» (аўтары Я. Трашчанок, А. Вараб'ёў, В. Валжанкоў).

Дапаможнік паступіў у навучальны ўстановы. Праўда, у некалькіх экэмплярах, што выглядае на разведку боем — калі настаўніцтва і грамадскасць ніяк не адразу гуцулю на «ідеалагічную раввалоццю», дапаможнік можа запрастра пераўтварыцца ў адзіннага праўвільнага і абавязковага. А «змена ідэйных парадыгмаў» (як любяць выказаваць дзяржаўнай чыноўнікі ад навукі) у дапаможніку сапраўды грандъезная.

Па-першое, выносіцца рапчуць прысуд нацыянальнай беларускай гісторыяграфіі: «нацыянальнай героямі» аказаваюць не

толькі старажытныя літоўскія князі-паганы [кароль Міндоўг, Альгерд Заваўнік — тут і далей заўв. Рэд.], але і польскія каралі [маеца на ўзве, напрыклад, Сігізмунд Батура, які меў за рэзідэнцыю Гродна і вызваліў Беларусь ад акупаніі войскамі Івана Жахлівага], літоўска-польская magnates [напрыклад, Радзівілы, Астроўскі, Санегір і шляхецкія мяцежнікі-тэрарысты [Каліноўскі, Грыневіцкі]. Гэтыя гістарычныя трактоўкі, адкрыта перадаваныя з пазіцый рэнегацкай апіячанай шляхты, выдаюцца за сапрэдада патрыятычныя, нацыянальна-беларускія.

Уся нацыянальная гісторыя перастаўляеца з ног на галаву. У варыянце Трашчанка дэмакратычныя гурткі беларускіх народнікаў пераўтварыліся ў «беларускі нацыяналістичны гурткі». К. Каліноўскі стаў «паводле этнічнай ідэнтыфікацыі палікам», які «сেяў у душах нечырнімасць, распалаўваў тэрор», а ўвесел беларускіх пачатку ХХ ст. насеў

«вузкасектантскі, абмежаваны характар» і меў «агрэсіўна-сепаратысцкую накіраванасць».

Затое віленскі генерал-губернатар М. Мураўёў «быў не толькі «вешальнікам», але і таленавітым адміністраторам», а мітрапаліт І. Сямашка «адносіцца да ліку найвыдатнейшых дзеячаў беларускага народу».

Не пазбадзены падручнік паэзіі маркісціка-лініскай дыялектыкі. Я. Трашчанок, мабысь, аддаючы даніну сваіму камуністычнаму мінуламу, піша: «Па іроніі лесу адзіны геніальны палітык Расіі, а магчыма, усяго чалавечества пачатку XX ст. Уладзімір Ульянаў-Ленін аддаў свой выдатны талент не мірнай стабілізацыі, а рэволюцыйнаму разбурэнню свету».

Канцепцыя дапаможніку — беларусы маюць своеасаблівую «духалістичную» свядомасць, адчуваюць сабе адначасову і расійцамі, і беларусамі. Нацыянальны ж рух — звыродлівае, выклікане шкоднымі заходнімі ўльпівамі, адхіленне ад спрадвечнага імкнення да трывадлінства

народаў.

Наўрад пі каму з чытачоў «НН» спадабаецца такі дыягноз для «нацыянал-сепаратыстаў», хіба толькі нашым актыўным апошнім часам прадстаўнікам «гарлівага» ліцвінства. Бадай, тое самае яны пішуць на сваіх інтэрнэт-блогах. Але радавацца супадзенню ў каталіцка-прапольскай канцепцыі і трашчанкоўскай чарнасценна-праваслаўнай ідэалогіі ліцвіні рана, бо гісторыя вуснамі спадара Трашчанка выносіць бязлітасны прысуд таксама і ім. «Ліцвіны» так і засталіся вечнай менинансцю на беларускай зямлі. ...Яны ніколі не адчуваці сябе слугамі народу, звёслы да прэтэндавалі на ролю паноў, у крайнім выпадку — дверніх прыказчыкаў пры панах чужаземных».

Аўтары дапаможніку нават не спрабавалі прыхаваць ніяўданне гістарычных фактав. Паводле іх перакананія, якшчэ ў XII ст. полацкому вечу дапамагала кіраўца таямнічая «рада паноў», а ў 1839 г. убітыя на тэрыторыі Расійскай Імперыі поўнасцю зніклі (хоча аж да 1875 г. пад панаваннем Раманавых знаходзілася вялізарная Холмская грэка-каталіцкая епархія).

Ні ідэалагічнай разнага, ні факталагічнай «адкрыццы» не выскіпілі пізречанінё ў рацэнзэнтав дапаможніку, сядзік якіх бачыў прэмійчы дырэктара Інстытуту гісторыі Акадэміі навук А. Кавалені, і былога в.а. дырэктара гэтай жа высокай акадэмічнай установы М. Станкевіча. Хто ж рэдагаваў дапаможнік, калі яго моглі чытаць падлеткі, наогул, застасцца таямніцай. Чаго вартыя сустрэтыя ў тэксце паніцы «культурная матырка», «грамадзянская грамадства» (у сэнсе грамадзянская супольнасць) ці выраз аб тым, што «Расія была «ціжарная» рэвалюцый».

Беларускі настаўнік, змучаны здзекамі разумінні з міністэрствам, папіровай валацітай і мізэрнымі заробкамі, наўрад пі будзе актыўна супраціўляцца пераробцы нацыянальнай гісторыі. Мы стаім перад спрабай яе фальсіфікацыі ў самым аграсцінным, ужо не «прыгладжэнным» савецкім, а класічным імперскім варыянце. Яна пакінула межы зашынных акадэмічных кабінетаў і выбіраецца на шырокія воды школынага выкладання, скуль праз нейкі час цэлай ракою грасі пальцаў ў галовы наших школьнікаў.

Не зайздросці!

Уладыка Філарэт
падвёў ідэалагічныя асновы
пад паварот да капиталізму.

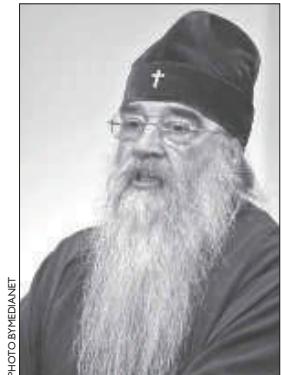

PHOTO BY MEDIANET

Прычыны эканамічнага кризісу трэба шукаць у грешнай прыродзе чалавека, заяўві мітрапаліт Мінскі і Слуцкі Філарэт, патрыярхы экзархары XV міжнародных Кірыла-Мяфодзейскіх чытанняў на тэму «Духоўныя асновы сацыяльнай і эканамічнай устойлівасці сучаснага грамадства», а ідэалычна справядлівай эканамічнай сістэмы не бывае.

Мітрапаліт сказаў:

— Усякая спроба стварэння дзяржавы бязздрожных людзей, якая валодае дасканалай эканамічнай сістэмай, будзе ўтопіяй.

Дзеянічаючы ў людзях, грехі заўсёды прымушаюць іх іглаці і парушаць

устаноўленыя імі парадкі, спараджаюць несправядлівасць. Праз надзвычайнае распаўсюджванне такога греху, як зайздросць, ніякай эканамічнай сістэме не будзе справядлівай для ўсіх.

Агульная сацыяльна-еканамічна стабільнасць

залежыць ад устойлівасці жыццёвых умоваў простых працаўнікоў, здольных сваёй здаровай прыватнай ініцыятывой не толькі падтрымаваць сябе і свае сем'і, але і стварыць працоўныя месцы для сваіх сусіднікі.

Праца не богаўгодная, калі яна скіраваная на служэнне эгайстyczнім і грешным запатрабаванням асобы. Чытанні, якія праводзяцца Беларускім экзархатам РПЦ пры падтрымцы шэрагу дзяржструктур і Фонду імя Конрада Аданаўра (які належыць Хрысціянска-дэмократычнай партыі ФРГ), доўжыліся да 24 мая.

**Паводле: Марат Гаравы,
БелаПАН**

Дайшлі да ручкі

Вядучы «Нашего утра» на АНТ Лушчык ды Кашчэў запрасіў ў гості пасла Швеціі. Ён гаварыў з ім па-беларуску, а яны з ім размаўлялі па-расійску.

Алесь

ГОЛЫ ФАКТ

Дазвольце нам гандляваць толькі беларускім півам

«Мы заклікаем вас, Аляксандар Рыгоравіч, Адміністрацыю прэзідэнта, Савет міністраў і дэпутаты народнага сходу, падтрымаваць ініцыятыву народнага сходу на півавары, якія вытворчасць піва ў кіесках і павільёнах».

Са звароту прадпрымальніцкага РГА «Перспектыва» (на чале з Шумчанкам).

ЦЫТАТА!

Еш сваё

А.Лукашэнка, звяртаючыся да беларусаў: «Я хачу, каб вы адзвіваліся ў сваё і елі сваё. Можа, яно горшы упакаванасць, чым імпартнае, але сёняні сітуацыя такая, што валюты бракуе».

Каго вы мaeце на ўзве?

«Выяўленыя факты фармалізму, пратэсцянізму, сімейнасці, ігнаравання нарматыўна-прававой базы».

Кіраунік Адміністрацыі прэзідэнта Уладзімір Макей на нарадзе па кадравых пытаннях.

Працяг са старонкі I.

Будаўнік у банку

Ён ведаў, што будаўнікам, галубым лабістам якіх ён быў, конча трэба свабодныя гроши. Таму, Багданкевіч, гроши на бочку. І мы ўдвая болыш сена для карою... цыху, жытла для насельніцтва пабудуем!

Пеўная логіка ў пазіцыі Пракаповіча была. Не банкаўская, а менавіта будаўнічая. Яму траба было забяспечаваць сваіх работнікаў фронтам работ. А Багданкевіч звізў грошовую масу так, што фронт разварнуць ніяк не выходзіла. І толькі прыход да ўлады Аляксандра Лукашэнкі, які заўчыў будаўніцтва да прыярытэтных задачаў сваёй ўлады (пра «проекты» тады, як і пра Путіна з Мілдвідзеўм, нікто проста не гаварыў), даў магчымасць Пракаповічу нацешыцца, назіраючы за адстаяўкай свайго апанента.

Праўда, сам Пётр Пракаповіч да таго часу ўжо пачалі пакінуў дзяліцтва і перайшоў на працу ў Адміністрацію презідэнта.

Выкананіцы ва ўладзе

Тут ён быў аблісцота да месца. Задача Адміністраціі — найперш кантроль за выкананнем прынёсціх рашэнняў. Пракаповіч быў эканамічным педантам. Ён тупа — няхай дарuge гэта не зусім ветліва слова — сачыў за тым, каб рагненні выконваліся. І яны выконваліся. Словы, вымаўленыя праз ідэнтам, даводзіліся да стану справадаўчай пра прынёсція меры. Праўда, у адрозненіе ад Сяргея Ткачова, Пракаповіч быў і заставаўся практикам. І калі ён быў, скажам, што яго ўлубенай галіне ў нейкі момент магло стаць горш, канфлікт тэорыі рынкавага сацыялизму з практикай неасацыяльствычнага рынку вырашаўся шляхам перамогі практикі.

Так ён давёў сваю адданасць і стараннасць. Ім можна было ўзмініць урад. І ўзмінілі. Пётр Пракаповіч занёў кабінет першага віц-прем'єра.

Мне расказаў адзін эканамічны журналіст, які, на жаль, потым сышоў з прафесіі, якія плеўкі хадзілі пра Пракаповіча ў той пэрыяд:

— Уяўляеце, выклікае супрацоўнікаў свайго апарату па адным, дзве гадзіны распытвае, чым яны тут займаюцца, ёсць ў кніжачку запісаны. Потым падручнікі абкладаеца, чытае іх — ага, і ў кніжачку саю зазірае. І калі другім разам сустракаецца з падначальненым, то ўжо размаўляе з ім як з роўным па ступені валодання матэрыялам.

Ну, дапусцім, не з другога разу, але з пятага дакладна. Пра віц-прем'єра Пракаповіча раптам загаварылі як пра самага кампетэнтнага чальца беларускага ўраду. Ён

PHOTOGRAPH.NET

літаральна ўгрызаўся ў кожнае пытанне, якое яму даручалі развязаць, вывучаў яго да тонаксці. Ён не саромеўся свайго няведання, некампетэнтнасці. Разумеў, мабыць, ніводзін чыноўнік не засмееца, пачуўшы бязглаздзіну ад намесніка старшыні ўраду. А другой нагоды для смеху Пётр Пракаповіч яму ўжо не дасці, бо палкам прыдатным для навучання выявіўся.

Як мілдвідэза можна навучыць танчыць, так стараннага чыноўніка можна навучыць адкватна функцыянаваць на любым месцы. Абы ў яго было шчырае жаданне працаўца добра. А ў спадара Пракаповіча такое жаданне было заўсёды. Вінаватая ўсмешка чалаўка ў таўсташкельных акулярах нібы казала суразмоўцу: вы ўжо, пане мой, не хвалойцесь — нам бы толькі дзеяні прастаць ды ноч пратрымаша, а там усё асвоім, дамо рады, адужаем...

Электрычнае крэсла

Праўда, радаваніца ўрадаваму апарату даваліся нядоўга. Пракаповіч перакіндуў на Нацбанк.

Сітуацыя ў Лукашэнкі была крэтычнай. Пераспрабаваўшы працаўца з трывалымі прафесійнымі банкірамі — Багданкевічам, Віннікай і Алейнікам, ён нечакана адкрыў для сібе бясспречную ісціну: ён іх не разумеў. Яны гаварылі на найкай іштай мове. Нават Віннікай, найбоблы ляльнай да былога дырэктара саўгасу «Гарадзец», не магла зрабіцца прапацейшай, чым была. Прафесі-

яналізм не дазваляў.

Кіраўнік дзяржавы не разумеў іх — а таму баяўся. Ён іх і здымай з пасады не таму, што ўсе яны так кепска працаўлі, а прости не давярай. Віннікаву і арыштавалі, на самрэч, адспекуляваўшы ў патрабным ракурсе на той самай ноце недаверу. Пра нелаяльнасць асаўсту ѹ палітычнай размовы праціст ісці не магло.

Не, Лукашэнку на пасадзе старшыні Нацбанку адзначыла быў траба чалаўек, якому ён давяраў бы. Разумеў бы ягоную мову. А дзе знайсці такога банкіра? Хіба выгладаваць.

І Пракаповіч выправіў ў банк. Гэта не было высылкай. Гэта было павышэннем і адкрывала перспектывы. Але Пракаповіч спалохаўся. Тэлекамеры паказалі яго, намагаючыся не акцэнтаваць увагу на тым, што да вінаватасці ў ягоном позірку дамешваўся менавіта.

І не толькі да Багданкевіча прыслухоўваўся Пракаповіч. Калі ўважліва прааналізуваць расстаўніку ўпływowых персанажаў ва ўласным атачэнні Пракаповіч, убачыць, як старанна «падабаў» і «абагарэў» спадар Пётра тых людзей, якія ў розны час супрацоўчайлі з Міхайлом Місяніковічам. І Павел Калавуз, і Мікалай Кадушка, какусь, звязаныя з Місяніковічамі цесна. Кадушка, калі памяць не здраджае, і помочнікам ягоным у эпоху віц-прем'єрства працаўаў. Словам, менавіта Пракаповіч здолеў згуртаваць вакол сабе тыя «прагрэсісцкія кадры», чые парыўнанні на світанку лукашэнкаўскай эпохі мусіць «ураўнажыць». Сяргей Ткачоў, Чалаўек-невідзімка №18

Наступная публікацыя будзе прысвечаная Уладзіміру Сямашку.

У стане бесперыпннага спалоху

Адна справа — крэтыкаваць і кантроліваць. Банкаўская праца ў гэтым аспекце мала чым розніца ад футболу, у якім не разбираецца хіба толькі аўтар гэтага артыкулу. І зусім ішнае — калі ты робішся адказным.

Што такое «адказнасць», спадар Пракаповіч ведаў вельмі добра з асноўнай свайгі працы — той, першы, па спецыяльнасці. Разумеў: можна паспішаць і здаць аўтэк датэрмінова. Можна нават

паспрабаваць скрасіц матэрыялы і склісаць сабе невіліц палац на учасцю ў пітніцацца сотак, атрыманым ад бабулі. Аднак калі аўтэк «накрывацца» і той, хто яго будаваў.

За савецкім часам гэта пільнавалі не менш, чым у бурную лукашэнкаўскую эпоху. А «накрывацца» Пракаповіч не хацеў. І банк ён разгледаў як такі сама «абект» — з усім наступствамі.

Менавіта тому звышасцярожны Пракаповіч не праводзіў зачыстыкі банкаўскіх калідораў ад клеркаў, што аслел там яшчэ за багданкевіцкім часам. Наадварот, пачаў зноў залучаць старыя каліры.

«Людзі Багданкевіча», у тым ліку і сам гарановы старшыня АГП, мелі вольны доступ у Нацбанк, і галоўны банкір краіны з увагаю ўслухоўваўся ў іх разгледы.

І не толькі да Багданкевіча прыслухоўваўся Пракаповіч. Калі ўважліва прааналізуваць расстаўніку ўпływowых персанажаў ва ўласным атачэнні Пракаповіч, убачыць, як старанна «падабаў» і «абагарэў» спадар Пётра тых людзей, якія ў розны час супрацоўчайлі з Міхайлом Місяніковічам. І Павел Калавуз, і Мікалай Кадушка, какусь, звязаныя з Місяніковічамі цесна. Кадушка, калі памяць не здраджае, і помочнікам ягоным у эпоху віц-прем'єрства працаўаў. Словам, менавіта Пракаповіч здолеў згуртаваць вакол сабе тыя «прагрэсісцкія кадры», чые парыўнанні на світанку лукашэнкаўскай эпохі мусіць «ураўнажыць». Сяргей Ткачоў, Чалаўек-невідзімка №18

Наступная публікацыя будзе прысвечаная Уладзіміру Сямашку.

Дэсант Радзівілаў

Нашчадкі Радзівілаў прывезлі ў Беларусь апошнюю прадстаўніцу роду — княгиню Альжбету. Да вінна яна жыла ў Нясвіжскі гаспадніці. Калі ў замку такі закапаныя скрабымагнатка, то менавіта Альжбета ведае, дзе. Візіт арганізоўвае журналист Глеб

Лабадзенка. Праграма такая: паніязелак — замак Мірскі і разідлонцы ў Паланечцы. Аўторак — Минск. Серада — Нясвіж.

Дзяўчына загінула на плошчы Якуба Коласа

Смяротнае здарэнне адбылося ў паніязелак

каля 8-й ранку на праспекце Незалежнасці такая паніязелак — замак Мірскі і разідлонцы ў Паланечцы. Аўторак — Минск. Серада — Нясвіж.

Да Нью-Ёрку дабраліся

«Ляпіс Трубяцкій» співаў 24 мая ў Irving Plaza. Падчас

канцэрту нью-Ёркскія глядчыцы гукалі «Беларусь! Беларусь!». Музыкі ў адказ выканалі песню «Belarus Freedom» з апошняга альбому «Маніфест». У клубнай зале луналі бел-чырвона-белыя сцягі.

Другакласнік купіў машыну

У міліцыю

зварнулася полацкая сям'я з заяўлі пра злікненне з кватэры грошай.

Высветлілася, што гроши вынес сын падпярлых, вучань 2-га класа. Гроши яму спатрabilіся на набыцце машыны (не цацачнай), што і ўдалося яму зрабіць.

У Рыбака скрапі скрыпку

Невядомыя злачынцы пакінулы пераможцу «Еўрабачання» без улюблёнага інструмента. Адбылося гэта непасрэдна пасля прылёту Сашы Рыбака ў Ослу.

УСЯГО ПАТРОХУ

тыцы на доўгія гады «ураўнаважыў» сам Лукашэнка.

Акаваеца, страх зрабіць што-небудзь не так — не найгоршыя якасці для чыноўніка. Галоўнае — разумець, што працаўцаў яго ўсё адзінства, бо з бяздэйніцтва на такім участку галаву здымнусь.

І Пракаповіч пачаў працаўцаў. Так, што сёння банкаўскае асяроддзе байцца ягонай адстаўкі. Бы, па-першым, незразумела, како прызнаць. А па-другое, у адрозненіе ад папярэднікай, Пракаповіч роўнааддалены ад усіх банкаўскіх кланаў. Вядома, «Беларусбанк» — асаўлівы банк. Але ўсе астатнія роўнаў. Абсалютнай зацікаўленасці ў ю ўсё яшчэ німа.

Герой Беларусі

Пракаповіч здолеў зрабіць не-магчымыя двойчы. Першы — стаць прафесіяналам у дзяржаве, дзе прафесіяналізм лічыцца за адзіннік. А другое — прыдабыць аблісцоту дзяржавы.

Менавіта яго дзяянні найменш выклікаюць крътыку з боку Аляксандра Лукашэнкі. Ужо першы з'яўленне Пракаповіча ў кадры разам з прэзідэнтам і залатым запасам краіны фактычна прыраўніла Пятра Пятровіча да гэтага самага залатога запасу. Апошняя ж агаворка, калі прэзідэнт публічна называў галоўнага банкіра краіны старшынёй ураду, амаль пахіснула асновы дзяржаўнага апарату. І не таму, што яна мела месца. А таму, што яе не выразалі з тэлевізійнай трансляцыі. Стала зразумела, што Пракаповіч не хацеў. І банк ён разгледаў як такі сама «абект» — з усім наступствамі.

Паводле прыгнозу, менавіта на жыўніве мае шанец прыпасти чарговая дэвальвація рубля. І тут пытанне ў тым, каго менавіта — інтытуцыйна, а не толькі персанална — прызнаць. Лукашэнка адказным за гэты абал. Калі Нацбанк — Пракаповічу давядзеніе ніясмела блісніце лінзамі шкельцаў і сысці, б'ючы сябе ў грудзі і прамаўляючы «Меа сір!» А вось калі ўрад, тады Пракаповіч рэзяльна робіцца кандыдатам нумар два на месца прэм'єра.

Бо кандыдат нумар адзін у Аляксандра Лукашэнкі ўжо ёсць.

Аляксандар Фядута, спецыяльна для НН

Раней у цыклі:

«Уладзімір Макей. Другі твар» № 14

«Наталля Пяткевіч. Руслак на аблоках» № 16

«Юры Жадобін. Генерал мірнага часу» № 17

«Сяргей Ткачоў. Чалаўек-невідзімка» № 18

Наступная публікацыя будзе прысвечаная Уладзіміру Сямашку.

Дождь, вясёлка, Bela Music

Першы фестываль «Bela Music-2009» вытрымаў выпрабаванне кепскім надвор’ем: больш за тысяччу глядачоў, не спалохаўшыся дажджу, сабраліся паслухаць беларускую музыку на вольным паветры.

Першая навала дажджу прыйшла на заканчэнне выступу «Гарадзіх». «Хлопцы, плащык не пазычыце?» — звярнуўся хтосьці са смакрэламі глядачоў да шэрагу захутаных у плашчы-накідкі міліцыйнага. «Прыходзь да нас служыць, выдадуць», — аджартаваўся адзін з ахоўнікаў парадку. Тым часам яго колегі павялі за тэрыторыю дзвюх не-цвяроўных дзягўчат — на фэсце было строга з аллаголем, у гукаў-змаяцільнік папярэджалі, што не-цвяроўных пускань не будзе. Увогуле, відавочна «разагрэтых» глядачоў амаль не было, і эта не магло не радаваць.

Калі сцэны сабралася больш за тысяччу чалавек. Абязанае штартавае папярэджанне многіх прымусіла адмовіцца ад паездкі ў Баравую. Сонейка зазыла толькі як на сцэну выйшлі «Дзецізязці». Гук быў на ўзоруні, чым карысталіся аматары халавы, якія пазбраліся за агароджай. Сцэна была аформленая празрыстым экранам і бягучым радком.

«Дзеціз» змянілі дзяды айчыннага року — уздельнік «Песняроў» і «Сузор’я» Аляксандар Раставчын з сваім Rastop power trio.

У баку ад сцэны праз агароджу перамаўляўся з прыхільнікамі свайго талену Пяць Ялфімаў. «Глядзі, сέня не ў белых штатах» — усміхаліся глядачы. Выход Ялфімава сустрэлі досыць прыязна, хоць без асобных выгукай не абылося. Пасля першай песні над натоўпам з’явіўся самаробны плакат «Співае ах***на».

Спраўдныя танцы началіся з выхадам Кулінковіча і ягоңай банды. З першымі акордамі «Прышоў наш час» побач са сцэнай разам з маладымі людзьмі начала танчыць нават пара сталаага веку. Аляксандар Кулінковіч здзейсніў «выхад на народ», чым выклікаў захапленне публікі і прымусіў напружанца асалавелых ад гуку специзаўцяў. А з заходняга кірунку тым часам насоўваўся чарговы фронт. «Мы

Нягледзячы на чиста нарвежскае надвор’е, у Баравой сабраліся пайтары тысячы глядачоў.

выклікалі віхор! — выгукнуў Кулінковіч, вызваляючы месца Алегу Хаменку. «Палац» зайграў пад даволі моцны ўжо даждж. Над натоўпам разгнушлісі паразоны. Хаменка напрасіў людзей пачыраце, ды прысыць песьню «Маіў памяці Алега Янкоўскага. Даждж, як ін дзіўна, разніволю людзей, і началіся ўсеагулныя танцы. А падвойная вясёлка, што не-у забаве зазыла над агароджам, нават суворых міліцыйнага прымусіла ўсіх ішчыцца з дзіячай непасрэднасцю. Пра «грукатала кола», і на сцэну выйшлі «Без белета». Частка народу пайшла сагреца гарбатай, актыўнаваліся фанаты гурта з постэрэмі.

Гарбату з астылымі шашлыкамі падавалі цёткі ў чырвона-зялённых брылах і гэта разам з расейскай мовай з боку сцэны стварала дзіўнаватое адчуванне, што знаходзіцца ты на якім чарговом свяце горада. Ажно не: вось непадалёк праходзіць аналитык Віталь Сіліцкі, за суседнім столікам сядзіць молады БНФ, нехта дзеліцца ўражаннем, што даўно не бачыў у Беларусі на ад-

ной сцэне столькі «забароненых» гуртоў.

«На сцэне граі «Без белета», а зараз выйдзе «Крама!» — паведаміў Віталік Артыст. «Мы б прастывалі «Падае даждж», але гэта было з дзялкам», — злітаўся з трохі ахоблай публікі Ігар Варашкевіч. «Сонца ў очы, вечер у тваре — неслася са сцэны, а сонца тым часам хавалася ў чарговую хмару. З першымі акордамі «J.Mors» ад плацоўкі пачыніліся ручайнікі людзей. Але без

удзячнай публікі Уладзімір Пугач з калегамі не застаўся. «Дзе ішеб носіць, я толькі на «Морсай» сяды і прыехала!» — сварылася дзячына на сваю сбіроўку, якая забавілася каля намётав з гарбатай.

«А класна, што быў даждж — паддаў жарсці сέння», — падзяліўся хтосьці з глядачоў у спецыяльным аўтобусе, што вёз стомленую публіку з станцыі метро «Усход».

Сямён Печанко

Усё як у людзей

Опэн-эйр у Баравой параўнаем з леташнім опэн-эйрам у Нарвішках. Bela music супраць Be2gether.

Бяспека

На Be2gether ахову забяспечвала па-літоўску маглі паваліца. На Bela music — міліцыя. Падчас выступу Ялфімава міліціянеры падымалі над натоўпам раці: пэўна, каб пашешыца ўсім райдадзелам.

Людзі ў форме тлумачылі, чаму не варта пакідаць паразоны і торбачкі без нагляду. Так паводзяць сябе ахоўнікі грамадскага парадку падчас вялікай школьнай дыскатэкі, чым у вачах міліцыі мерарыемстві і было.

Гук

Адна любата. Саўнд Bela music'09 не састуваў Be2gether'2008.

Харч

На перасоўных прылаўках Bela music ліжаў дранік. Яшчэ шашлык, і белішы, і курыца, і... глядзі загаловак артыкулу. Нацэнкі былі смешныя, як у краме «Кулинарыя». Аллаголю не было. У Літве ж летася нажыцца на студантах і мададых рокерах ніхто не саромеўся.

Біяпрыбаліні

Belamusіc = Be2gether = амаль узорная чысціна.

Атракцыёны

На Be2gether было ўсякакае — рознае, ад індыйскіх павільёнаў да штучнай гразікі, дзе аховоўня маглі паваліца. На Bela music адзінамі атракцыёном былі агледзіны распілаванага самалёта на ўзбоче тэрыторыі фесту, на лётнішчы.

Сімваліка

У Нарвішках беларусы махалі сотняй бел-чырвона-белых сцягоў, а на Баравой не было ніводнага, нават хоць якога. Лунаў адзіны плакат — векаломнікі словаў Пяць Ялфімава пра якасць уласнага спева на «Еўрабачанні». З іншага боку, што тут махаць? І так усё ясна.

Вясёлка

Была падчас фесту і ў Літве, і ў нас. Значыць, складаныя кліматычныя з’явішчы ўхадзяць у авабяковую праграму ўсіх опэн-эйраў зэтага рэгіёну. Наагул, да выбрыкаў прыроды публіка была падрыхтаваная: цэлафан, паразоны, бабульчыны, гумовікі ў асабліва прасунутых.

Сокалаў-Воюш пераклаў песню Рыбака

Сяржук Сокалаў-Воюш — культиваваў бард пачатку 90-х, аўтар словаў да паланэзу «Развітанні з Радзімай», цяпер жыве ў ЗША. «У сеціве песню Рыбака пачалі перакладаці адразу і шмат хто, — сказаў ён ка-распандэнту «НН». — Мне паз-ванілі сябры і сказаў: «Сяржук, трэба перакласці я след». Я ўлётгся ў працу. У сцэне шмат хлопцоў-спевакоў, з вачымі, якія свецицца, але гэты у дадатак наш, беларус».

Казка

Ведаў я адну дзячыну.
З тых часоў прайшлі гады.
Мы плылі у аблачынах.
Хоць даўно... Ды сапраўды...

Прыпев:
У казку я закаханы зноў.
Гэты баль здраві.
Можа быць звар'яцеля я,
Бо на мене праклён.

Сваркі ўдзень, каханне ўночы.
Так нікоты не
Міе журбой не поўні вочы,
Так не нес у рай мяне.

Ростань лёс прынёс раптоўна.
Я прыспешваю хаду,
Каб ўсё пачаць зноў нам,
Як знайду, цябе знайду.

А яна — казка, гэта так.
І мой баль здраві.
Можа быць, звар'яцеля я,
Бо на мене праклён.

Ялфімава народ сустрэў прыязна.

ЛК

Як дактароў правакуюць на хабар

Дактарку адной з стацічных паліклінік за 45 даляраў хабару (эта быў аператыўны эксперимент) асуздзілі на 6 гадоў калоніі з канфіскацыяй мёмасці.

У галаве такое не ўкладаеца — за забойства чалавека, як у выпадку з пухавіцкім самасуднікам, суд даў сама блей 5 гадоў калоніі, а тут за 125 тысяч рублёў — на год болей ды з канфіскацыяй!

Гэтая дзікая гісторыя нагадала некалькім выгадку з майго жыцця. Колікі гадоў таму ма мата патрапіла ў гарадзенскія абласныя анкалагічныя цэнтры.

Праходзіла камісія, дзеень праўляла ў чэрэхах. У той дзень на бальнічных калідорах хадзіла некалькі маладых людзей, якія падыходзілі да хворых і юхіх свалкі і пра нешты з імі зага- ворвалі. Адзін з іх падышоў і да чаргі, у якой стаяла мата мама. Загава- рыў да яе суседкі.

Прадстаўвіўся супрацоўнікам аддзе- лу па барацьбе з эканамічнай зла- чыннасцю і прарапанаваў супрацоўніцтва.

Гаварыў, што ягоны аддзел мае інфармацыйную, што нібыта многія ле- кары этай установы пад падзэрнінгом у органы, нават КДБ, бо часта баруць хабар. Слытуў, да каго з дактароў тэрба зараша заходзіць, і прарапанаваў пайдзеленіцца ў эксперымэнце.

Пры гэтым ён разгарнуў паперы і кірунёу на іх — у скрайдзіне ляжала да- ляравая купюра.

Супрацоўнік патлумачыў, што па-

перчына пазначана, што не трэба нічога баяцца, бо адказнасць за дачу хабару ў часе эксперименту пациент нісе. Жанчына наадрэз адмовілася, сказала, што да этага доктара ёй не адзін раз яшчэ давядзенца ездзіць, што такіх спецыялістай не так ужо і шмат. Тады малады чалавек памяняў тэксты — стаў гаварыць, што большасць пациентаў, калі не ўсе, даюць дактарам хабар, і што элізвікі кагосці з іх на гарачым не складае проблемы. Ён нават паспрабаваў адабраць у жанчыны картку, каб запісаць яе прозвішча, але тут чарга не на жарт усхвалівалася, і супрацоўнік мусіў ре- ціравацца.

Іншы выпадак здарыўся з майм свая- ком, якому тэрба было паклаксіці сваю маму на дэйнны стацыянар. А там на той момант не хапала месцаў. Калі пад'езд у яго супраструй знаёмы аблазавец. Даведаўшыся, куды той ідзе, сказаў прыблізна так:

«Усё адно ж даваць «чапу на лапу» буд- дзеш, я ж ведаю, то дай маю папер- ку, пазначаную».

Свялк мой адмовіўся.

І яшчэ адна гісторыя, якую распавялі ў адной з мінскіх бальніц. Аблазаўцы нейкім чынам выведалі пра- звшы і канктаці некалькіх пациен- таў аднаго з лекараў. І пачалі ім тэле- фанаваць, какучы, што ведаюць пра факты вымаганняў ў хворых грошай. Абядылі вярнуць тывя грочы, калі нехта з пациентаў пагодзіцца на суп- рабоўніцтва. Доктары тады не арыш- тавалі.

АВ, Гародня

пошта рэдакцыі

ЕГУ? Угу?! Ого!

Праглядаючы беларускую інтэрнэт- рэсурсы, я час ад часу сустракаю самыя розныя меркаванні, якія датычыцца Еўрапейскага гуманітарнага універсітэту.

ЕГУ — беларускі
«Ды які гата беларускі ўніверсі- тэт!», «Ды на мяне там нічога беларус- кага!», «макскальшчына» і іншыя аб- разлівныя слова і прамовы можна па- чуць на адрас беларускай ВНУ ў выг- нанні.

Магу паспрачацца.

Ты волны размаўляйць на той мове, на якой табе зручнай атрымлі- ваць інфармацыйную для свайго адукцыі, для атрымання ведаў, для камунікацыі з калегамі і выкладчыкамі розных на- цыянальнасцей. Падкрэслі, што аса- бістая і ніколі не заўбажаў якіх-нече- будзе праблем з беларускай мовай ва- учнівіцтве. Але, безумоўна, гэта не існіча, што гэтай праблемы не існуе. Проста корана гэтай праблемы трабу шукаць у саміх студэнтах.

Ці можа хтось прыпамніць разаму- шаца размаўліцца па-беларуску? Не і яшчэ тысяча разоў — не!

Кожны даходзіць да Беларускіх сваім уласным шляхам. Сярод шматлікіх студэнтаў я чую цікавую і импачнуюю мне думку:

— Мае дзеці будучы хадзіць у бе- ларускія дзіцячыя садкі, у беларускія школы, — казалі мае сябры і ся- броўкі.

Самасвядомаць, самавызначэнне, нацыянальнасць пачуць і прыярытаты,

розныя іншыя нюансы... Амаль ва- ўсіх студэнтаў ЕГУ прысутнічаюць гэ- тых элементы.

Нельга не ўлічваць і таго факту, што ў ЕГУ ёсць беларуская маладэ- вая ініцыятыва StudAlliance, беларускі гісторычны гурток, ідзе выданне беларускіх кніг, праводзяцца самыя разнастайныя беларускія мірапрамы- ствы, якія і не марыліся студэнтамі сэнсічнымі ВНУ ў Беларусі.

Доля беларускамоўных студэнтаў у ЕГУ будзе ў некалькі разоў вышэй- шай, чым у любой ВНУ ў Беларусі.

ЭГУ — еўрапейскі

За свае падъехады да адукцыі ЕГУ па- цярпялі ад сэнсічных уладаў.

ЕГУ — гэта прыклад вольнай, цікавай адукцыі беларусаў у еўрапейскім контэксте. Еўрапейскі акцэнт, еўрапейскі подых, еўрапейскія асроддзіе пачынаюцца з назывы універсітэту і ўходу ў навучальны корпус ЕГУ і сканчаюцца ў сэрцы кожнага маладэ- жа, якому ён вучыцца тут, у Вільні.. Адкрытыя межы — стаўдзіцкія амбены — еўрапейскія дыпломы — еўрапейскія перспектывы.

Дадам простую (падслушанаю мною) размову:

— Вітаю!

— О! Задароўі!! А ты дзе была?

— Да езділі з П. у Берлін.

— О-о! А чому?

— Да так проста, тут тры вольных дні бываю, таму вырашылі паглядзець наемецкую стацілі, бо неяк толькі міма праляпілі, а заляцьця ўсё ніяк не ат- рымлівалася.

— Зразумела... А мы ў наступным

Наша Ніва [20] 27 мая 2009

месяцы з О. ляцім у Стакгольм, ся- роўка запрасіла ў гosci.

Каментары? Шкада, што ў звычайнай беларускай младзіні няма такіх магчымасцяў... Шкада, што людзі не могуць парадыўноўваць...

Кірыла Атаманчык, студэнт ЕГУ, Вільня

ПАШТОВАЯ СКРЫНКА

Уладзімеру Р. з tut.by. Правапіс не змянія арафаў. Пішацца «Асвяа, асвяекі», а вымаўляюцца ўсё адно «Асвяа, асвяекі».

«НН» з радасцю друкуе ў газеце і на сайце www.nn.by чытація лісты, водгукі і меркаванні. З прычыны вялікага аб'ёму пошты мы не можам пачыніць друкаваныя атрыманні Вашых лістоў, не можам і вяртаць неапублікаваныя матэрыялы. Рэдакцыя пакідае за сабой права рэдагаваць допісы. Лісты мусіць быць падпісаныя, з пазнакай адрасу. Вы можаце дасылаць іх поштай, электроннай поштай ці факсам.

Наш адрес: а/c 537,

220050 Мінск.

е-mail: nn@nn.by.

Факс: (017) 284-73-29

ГАЗЕТКА ДЗЕТКАМ

Сасіскавы ЦМОК

Неяк жыў самотны цмок
На зямлі англійскай,
Ён заместа полымя
Выдыхаў сасіскі.

Үсе смяяліся з яго:
«Што за цмок—няздара!
Дзе падзеліся твае
Полымя і пары?»

Небарака сумаваў:
«Горачка мне, гора,
Так, самотны і стары,
І памру ў пячоры.»

Даму сэрца цмок сустрэў
Неяк на Каляды,
Закахаліся яны
З першага пагляду.

Побач чмыхаюць цяпер,
Кожны з сваёй пыскі,
І пякуцца у агні
Смачныя сасіскі.

Роберт Потл, пераклала Тацяна Папова

Збяры Кнігарню «Наша Ніва»

ПЫТАЙЦЕСЯ Ў КНІГАРНЯХ І Ў НЕЗАЛЕЖНЫХ
РАСПАЎСЮДНІКАЎ

Такія афішкі расклееныя ва- ўсіх трамваях Лівова.
Нацыянальная музейная культура не бэрэцца зніадкаль: яе выхоўваюць.
Так было калісьці ў Чэхіі, так ёсць ва Украіне, так будзе калісьці і ў Беларусі.
Іван Шарэнда

Еўрапейскі Гуманітарны Універсітэт

працягвае набор студэнтаў на Бакалаўскую праграму «Гісторыя Беларусі і культурная антрапалогія» Еўрапейскага Гуманітарнага універсітэту.

Навучанне ў ЕГУ гэта:

- авалоданне дзвюма еўрапейскімі мовамі;
- фундаментальная падрыхтоўка ў галіне гуманітарных і сацыяльных наукаў;
- грунтоўныя веды па гісторыі, археалогіі, этнаграфіі, культурнай антрапалогіі, гісторыі мастацтваў;
- магчымасць вучыцца ў «Крывіцкай Мэзы» — у Вільні;
- дыплом літоўскага дзяржаўнага ўзору, які прызнаецца ў Еўропе.

Праграма «Гісторыя Беларусі і культурная антрапалогія»:
распрацаваная з улікам патрабаванняў універсітэту Еўропы;
з удзелам вядомых беларускіх гісторыкаў;
выкладаецца па-беларуску, на старэйшых курсах — і па-англійску, па-французску ці па-немецку. Ёсьць асобы курс літоўскай мовы і культуры.
прапануецца як у дэённым, так і ў завочным фармаце.

Даведкі: dept.history@ehu.lt

Нараўляншчына

Гэта не кірунак для звычайнага турызму, але адтуль вяртаешся з верай. Пра Нараўляншчыну піша Сяргей Харэўскі.

Каб патрапіць у Нароўлю з Мінску, трэба рушыць праз Мазыр, праз славутыя даўжэньныя масты над Прывіццю, праз закаёнік «Мазырская яры», праз трамвайную лінію між палацам, праз горы, лясі і ракі... Варта ўехаць у Нараўлянскі раён, як сустракае знак радыёцэнтра небісткі з папрэдліжаннем, што тут забаронены паліцікі і касіцы траву. Але як вы прыхілі не па дровы і не па сена, вас грозныя знаікі не тычица. Дарогі тут дагледжаны. Зрэшты, як і ўсё іншое. Статус абавязавае наступства вілікіх катастрофы на АЭС у Чарнобыль, да якое адсюль — шэсцьсцем дзесяцікімі кіламетраў.

Нароўлю сустракае зялёнімі шатамі дравай і вежамі з чырвонае цэглы, рыхтыкі гатычным замкам з зубцамі, выступамі, аркамі. Гэта сініяя канцытарская фабрыка «Чырвонны мазырскі». Некалі тут быў цукровы завод і бровар паноў Горватай. Гэтае найстрайшшае наше падпрыемства па вырабе слодычай на адным з палотнаў увекавечыў Адам Глобус. Тут вырабляюць 70 татунаку чукечак, а перадусім славуты зефір.

Прадмесці з прысадамі, з якіх пачынаюц-

ца іншыя гарды, у Нароўлі німа. Дзікая прырода існуе сама сабой, а людзі жывуць побач, за бардзюрамі і платамі, асфальтам і бетонам.

Паводле аднаго з паданняў, Нароўля атрымала назну ад ракі Нараўлянкі. Іншыя гісторыкі звязвалі назну з легендарнымі неурмі, якіх згадваў Геродот. У Беларусі багата яшчэ тапонімі і гідронімі з коранем «нор»: Наўры, Нараўка, Нарва, Нурац.

Галоўная адметнасць Нароўлі — палацавы комплекс Горватай з шырокімі паркамі.

Нароўля—Галоўчыцы—Дзямідаў—Антонаў—Грушаўка—Вербавічы.

Сення там жывуць адно здані... Двухпавярховая камяніца ў духу высокага класіцызму стала ў парку на стромым беразе Прывіцця. У будынек з чатырох бакоў вядлі лесвіцы, перед палацам раслі стараянтынна вялікія ліпі і пастрыжаны шары пад перыскімі берасцямі.

Тузін гадоў таму з яго прыбралі школу. І нікто не даў задання тымантішаму начальнству палац зберагчы. Яго разрабавалі дацэнтэнту. Чыноўнікі ківакоша на хуліганіі і п'янітасце, але... цяжка паверніць, што іншыя хуліганы падымалі падлогі, разрабаці кахляныя печі і літнія чыгуныя балкончыкі...

Начальнікі хвалілі праектам рэстаўрацыі на 56 мільёнуў рублёў. Але ўратаваць палац — зрабіць наўзіны дах, патынкаўшы, пафарбаваць і замініць двері... — каштавала бы меней.

Болей пашанчавала стараянтынну парку, што разліўся на восем гектараў. Яго векавечныя дубы і камельты лістоўніцы памятаюць часы Рэчы Паспалітае... Не дазва, што ў Нароўлі нарадзіўся сініны батанік Мікалай Смольскі.

За палацам, на строме над ракою, адзелі аскабалікі фантану з мураванымі ампірнымі лавамі. Захавалася паркавая альтанка-манік на высокім беразе, ля ўтоку Нараўлянкі ў Прывіццё. Вышытальонная і зграбная, яна і ёсьці найлепшымі сімваламі і талісманамі гораду.

А поруч — рабны вакзал, дагледжаны і свежаінтарованы. Гатовы сустракаць пасажыраў. Але нікто сюды не прыпłyвае. Штурвал ад рабнога карабля, якар — тужэльня сімвалы вінаватасці без віны, закінутасці некалі

квітнеочага краю.

Уся Нароўля падобная на вялікі піянэрлагер. Так тут ўсё вымечана, пафарбавана і падграбена. Звонкія фарбы, бліскучая металадахоўка, новыя скілопакеты, мора зеляніны ў квіцені ніяк не асацыююцца з небяспекай, што тоіць наўбачы звер рагдзіць. Нават манумент у паміць Чарнобылю з пералікам выселеных вёсак застялённы караблікам з пунсовымі ветразямі, вядомымі са школы, — візітнай картай нарадзе і маўра.

І пачынулося рыхтык у лагеры, — дзеці. Лоўяць рыбу і гуляюць ў футбол, ідуць у кіно і па марозі, у школу і са школы мастактваў, фантан перад якой упрыгожыў старасвецкі вазон з пансікага палацу... Воля да жыцця, жарені аптымізм тутэйшых людзей захапляе. Пачынаеш сам верыць, што ўсё можна адзелець.

Казацкія катлы, скіфскія амфары і рэспіратар

У горадзе мала захавалася помнікі старажытніні. Стайць адметны драўляны будынак быўшага бальніцы пачатку XX ст. з традыцыйным для палескага дойлідства разбытальным дэкорам. У ім цудоўны Этнаграфічны музей. Тут і інтэр'еры, і артэфакты, і вялізарная коллекцыя ткацтва, і кізякічныя прылады тутэйшых рабаку ды палянічных. Ужо дзесяць гэлага музэю сідзеяць варта ехаць.

Гісторыка-краязнаўчымі музэмі ў школах

рупіцца Васіль Чайка, апантаны краязнаўчай. Сям блукаў па адселеных зонах, барабае тое, што дапаможа зберагчы для будучых пакаленіяў паміць... Школьным музэем Нароўлі пазыціўнасці любыя раёны цэнтр. Тут і казацкія катлы, і скіфскія амфары, ўзёрткі часоў УНР, зброя і абрэзы, старыя радыёпрымачы

і каменныя сікеры. А калі даўдзе заслу́хайшы

Васіля Чайку — простамоцца пашанчаць.

Ён распавядзе і пра казацчыну, і пра жыцце ў рэйхскамісарыяце «Украіна», і пра чарнобыльскі хаос... Адзін з самых драматычных

экспанатаў у школьнім музэі — саматужныя рэспіратары, што пашыла бабка са старое паракалёвае наўлечкі ў квейдікі.

Сядзібы Горватай і Аскеркай

Замест старых храмаў у Нароўлі паўсталі новыя. Самы цікавы з іх — касцёл Святога Крыжа, перабарлены з храмініяў РУУС. Ціпер гэтага величнага збудавання з вітражамі, дыхтоўнай мёбллю, прасторнай, але па-хатніму

утульнай плябанію.

Новы праваслаўны Свята-Яна-Багаслоўскі храм уладкаваны таксама ў быльм свецкім будынку, але які хораша, з любоўю, уладкаваны!

Недалёка шуміць пяросты палескі кірмаш. Адны кабеты гавораць чиста па-беларуску, іншыя — амаль чиста па-ўкраінску. Уся Нароўляншчына тут, як на выставе...

У старажытнасце містична, а ціпер аграгарадок Галоўчыцы варта заехаць, каб пабачыць яшчэ адзін палац мажнайладшай Горватай. Як і ў Нароўлі, захаваўся шыкоўны парк. Толькі палац цэлы, бо ў ім абсталёвалі амбулатарыю.

Аўтарам праекту яго галоўнай брамы быў славуты варшаўскі дойлід Тадэвуш Растворавіч. Аўтар у выглядзе двух паўколем выпінчых у бок парку белых муроў нібы абіцае нешта неверагоднае ў харчце і велічы... Высакароднасць простых формаў і гранцыёзнасць калонаў ствараюць урачыстую атмасферу.

З Галоўчыцы дарога вядзе наўпраст на Дзямідаў, колішнія Дзямідаўчы, вёску, вядому ў гісторыі раней за Нароўло. Там нарадзіўся Юры Жыгамонт, віддўца памятнай тэлеперадачы «Падарожжа дылігента».

Мік Дзямідавым і Антонавым дарога грунтавая. Вёска Антонава над ракой Славечнаю — тут гідронімы ўжо не балкі, як у большай частцы Беларусі, а славянская — слынная беларускім песяні, якіх німалі пазіўвалі фальклорысты. На другім беразе захаваліся пароткі замку Аскеркай, дзе знаходзіцца сядзібнічнае каўчэ, да іншыя цікавосткі.

За Славечнай у свой час пачыналася Кіеўская ваўводства Каралеўства Польскага, затым Кіеўская губернія. Гаворкі тут ужо ўкраінскія. Але ціпер большасць вёсак, да саме ўкраінскіе мяжы, адселенія.

Крыж італьянікі

Уражавае і сакавітая ўкраінска-польская трасяніца ў Грушавы, пэнтры тутэйшых каталікоў. Рым-каталікі ў Аляксандраўцы, Мальцах, Габрыэлэўцы, Чэхах, Любені. Святы жылі ад часоў, як гэты зацуктоў у XVII ст. трапіў у склад Кароны Польскай. Грушавіца належала голоўчыцкім Горватам. У 1916 г. жонка Станіслава Горваты стала італьянскай графіні Францішкай Альзія Паўленс дзя ла Рохе. Пабожная графіня загадала пастаўіць у Грушавы крыж, запрасіла біскупу асвяціць месца будучай капліцы... Пабудаваць да 1917-га не паспелі. Але зияцця грушавы мяліціся па хатах.

Старыя не могуць стрымцаць слёз, апавядавчы, што ім выпала перажыць за веру. Сорак мужчын быў расстраляны за Сталінам. Усе савецкія гады грушавы сядзілі да касцёлу ў Жытомір, пасля сюды таемна наязжалі касціны. Аналелу да нашых дэйні старыя крък з касцінамі. Укрыжаваннем, што ставіла яшчэ пані Францішкі Горват! Ен стаіць у полі 94-гадовай Антаніны Жураўскай. Пад гэтым кръжакам пачаліся адкрытыя малені ў 1988-м. Ціпер веліны касціл Божая Мілосэрнасці здалёк бялее на высокім пагорку пасядліў вёскі. Мары людзей і пані Горватай здзенілася праз 82 гады.

Перад віртаннем у Нароўлі варта заехаць у Вербавічы, каб убачыць барочную Параскевы-Пятніцкую царкву XVIII ст. За савецкім часам тут быў музей. Ціпер ізоў дзіўныя храм стаў храмам. Дай Бог зобавені гэтamu прыгожаму краю над Прывіццю.

У цыклі «Маршруты па Беларусі» на пяпярэдніх нумарах

«Край за небакраем, або Беларуская Пруссія» (Сапоцкінічы) № 12

«Мяжа Усходу і Захаду» (Жыткавіці і Лельчыцкі раёны) № 13

«Балдук топ атмур» (край Блакітных азёраў) № 14

«Мазырскае барока» № 15

«Край белай птушкі» (Асвешчына) № 16

«Котра. Рака і пушча» № 17

«Любань. Над ракой Арэсай» № 18

Нароўля

райцэнтру у Гомельскай вобл. У крываціцах згадваецца з XVIII ст. Ад 1924 — у складзе БССР. Пад нямецкай акупацыяй быў у складзе рэйхскамісарыяту «Украіна». Частка раёну адселеная пасля катастрофы на ЧАЭС.

Падарожжа Мюнхгаўзена, або Калі прыдумалі Усходнюю Еўропу?

Усходняя Еўропа для вандроўніка XVIII ст. — край фантастычных прыгод сярод лютых звяроў, перамога над якімі была метафараі цывілізацыйнай перавагі. Піша Алег Дзярновіч.

Самавынаходніцтва Захаду

Многія гісторычныя і палітычныя рэаліі, якія ўяўляюцца нам як аб'ектываваная спадчына стагоддзяў, насамрэч у свой час былі «вынайдзены» — гэта значыць уяўленыя і сканструяваныя. Тое самае можна сказаць і пра такую з'яву, як «Усходняя Еўропа».

У XVIII ст. французскія мысліяры і падарожнікі «адкрылі» і апісалі Усходнюю Еўропу як нейкі адзіны рэгіён. Менавіта тады вось уяўнай геаграфіі Еўропы была пераарэнтаваная з апазіцыі «Поўдзень—Поўнач», дзе ролі адсталаі і дзікай была замацаваная за «Поўначчу», на апазіцыю «Захад—Усход». Галоўнай характарыстыкай грамадства на ўсходзе кантыненту робіцца нейкі пераходны стан паміж цывілізаванымі Захадам і варварскім Усходам, засвойванне цывілізацый аказваецца павярхоным, а аснова гэтых грамадстваў застаецца варварскай. «Вынаходніцтва» Усходняй Еўропы непарыўна звязанае з (сама)вынаходніцтвам Захаду. Усходняя Еўропа, у такім выпадку, выступае ў якасці адрознага арыенціру ў працэсе фармавання ўласнага вобразу цывілізаванай Заходняй Еўропы. Пішучы пра Усходнюю Еўропу, філософы эпохі Асветніцтва ўсталёўвалі нейкую «нарматыўную» цывілізацію.

Сучасныя амерыканскі даследчыкі Лары Бульф праанализаваў разнастайнія мемуары і прыўратнае ліставанне вядомых гісторычных асобаў другога паловы XVIII ст. Менавіта іх выказванні, замалёўкі і высыновы дазваляюць рэканструяваць працэс «вынаходніцтва» Усходняй Еўропы як культурнага, а не «натуральнага» аб'екту.

Філасофская геаграфія была гульнейшай з вельмі вольнымі правіламі — настолькі вольнымі, што лічылася цалкам душашчальнымі апісаньцамі Усходнюю Еўропу, ніколі ў ёй не пабываўшы. Некаторыя ж адпраўляліся ў ваяжкі, перапоўненыя неверагоднымі чаканнямі і ў супрадаважэнні міжнароднай шуміхі. У 1776 г. мадам Жаффрэн, уладальніцай аднаго з самых знакамітых літаратурных салонаў, пакінула Парыж, каб наведаць карала Рэчы Паспалітай Станіслава Аўгуста, а ў 1773 г. Дзідру накіраваўшы ў Санкт-Пецярбург, каб задаволіць патрэбы

ў інтэлектуальных контактах Кацярыны II. Тым не менш, ніхто не пісаў пра Расію з большым энтузіязмам, чым Валльтар, які ніколі не бываў усходнім за Берлін, і ніхто не адстойваў незалежнасць Рэчы Паспалітай з большай энергіяй і красамоўствам, чым Русо, які ніколі не выязджалі ўсходнім за Швейцарыю.

Снег і агонь

У 1784 г. граф Луі-Філіп дэ Сегюр выправіўся з Францыі ў Расію як паўнамоцны і надзвычайны пасол Людовіка XVI у Санкт-Пецярбурзе, пры двары Кацярыны II. Спыніўшыся праездам у Берліне, Сегюр быў прыняты ў Патсдаме немадалым і ў той час ужо легендарным каралём Фрыдырам II.

Ведаючы, што пасол паедзе праз Рэч Паспаліту, кароль не ўтрымаўся ад каментароў да вобразу гэтай дзяржавы: «Вольны край, дзе народ у няволі, рэспубліка пры каралі, велізарная краіна, дзе амаль ніхто не жыве». І далей: жыхары Рэчы Паспалітай — выдатныя ваяры, але іх арміі бракуюць дысцыпліны. Мужчыны гэтай дзяржавы адважныя, але цвёрдасцю характару, нават герайзмам, вылучаючы іхнія жанчыны; таму, кіліва заўважыў Фрыдырх, «гэтыя жанчыны — сапраўдныя мужчыны». Прускі кароль называў Рэч Паспаліту «займальнаю краінай», у ацэнках якой выкарыстаў мову парадокса і супяречнасці. Ці не падобны прыём дапамог яму ў 1772 г. прапанаваць праект першага падзелу Рэчы Паспалітай?

Сам Сегюр апісваў ужо Гродна па звыклай формуле контрасту: «...сумесць запусцелых хацін, напаўразваленых дамоў, палацаў, якія ляжаць у руінах, але аздобленых пудоўнімі брамамі, рэшткамі мінулай велічы».

Ён наведаў нядына заснаваную надворным падскарбіем ВКЛ Антоніем Тызенгаўзенам ткацкую мануфактуру і таму, што ягоная краіна гарніралася ткацкаю вытворчасцю, заўважыў з паблажлівай цікавасцю: «Гэта галіна прымысловасці тут толькі яшчэ ў зародку».

У Варшаве Сегюру настойліва рабілі адкладці ад'езд у Санкт-Пецярбург — пачыналася зіма 1784—1785 гг., пайшоў снег. Падарожнік не стаў чакаць і потым пашкадаваў пра гэта. Ён мог прае-

Гюстаў Дэр. Мюнхгаўзен з канем на гарбатным століку.

хапа па снезе толькі ў лёгкіх санях. Давялося пакінуць бараж на захаванне недзе «паміж Беластокам і Рыгай». Пазней яму паведамілі, што той згарэў. З уласцівай Усходняй Еўропе парадаксальнасцю «снег і агонь аб'ядналіся, каб мяне пакараць», — занатуе Сегюр.

Мядзведзь з адкрытай пащай

Уяўленне пра Усходнюю Еўропу як рэгіён, дзе панујуць фантазіі, адлюстравалася ў «Вандраваннях і дзіўных прыгодах барона Мюнхгаўзена» Рудольфа Эрыка Распі. Як і герой твору, Распі быў немцам, але, дзякуючы дынастычным сувязям англійскага каралеўскага двара і ягонага роднага Гановера, служыў аўтар адбываў па аబодве бакі Ламаншу. «Прыгоды Мюнхгаўзена» былі абулікаваныя па-англійску ў 1785 г., і, дзякуючы перакладу 1786 г. на німецкую мову, атрымалі велізарную папулярнасць. Такім чынам, кніга ўпершыню выйшла ў свет, калі паэдзіка Сегюра па такім самым маршруце падыходзіла да заканчэння.

Першы, што ўбачыў Мюнхгаўзен на Усходнім Еўропе, быў «бедны стары», які «ляжаў на пажоўкльм лузze ў Польшчы, насярод дарогі, бездапаможны, дрыжай, ледзь меў чым прыкрыць

лелі з маркізам дэ Садам і ягонаі «Гісторыяй Жульетты», у якой Усходняя Еўropa была найперш арэнай анальных згвалтаванняў, хоць ягоныя героі і герайні знаходзілі дзеля гэтага магчымасці і ў іншых частках зямной кулі. Героі дэ Сада аддаваліся самым дзікім і садысцкім сексуальным поズігам, у шмат чым аналагичным таму, што вырабляў Мюнхгаўзен з звярыма Усходній Еўропы. Але я фантастізі дэ Сада патрабавалі чалавечых ахвяраў.

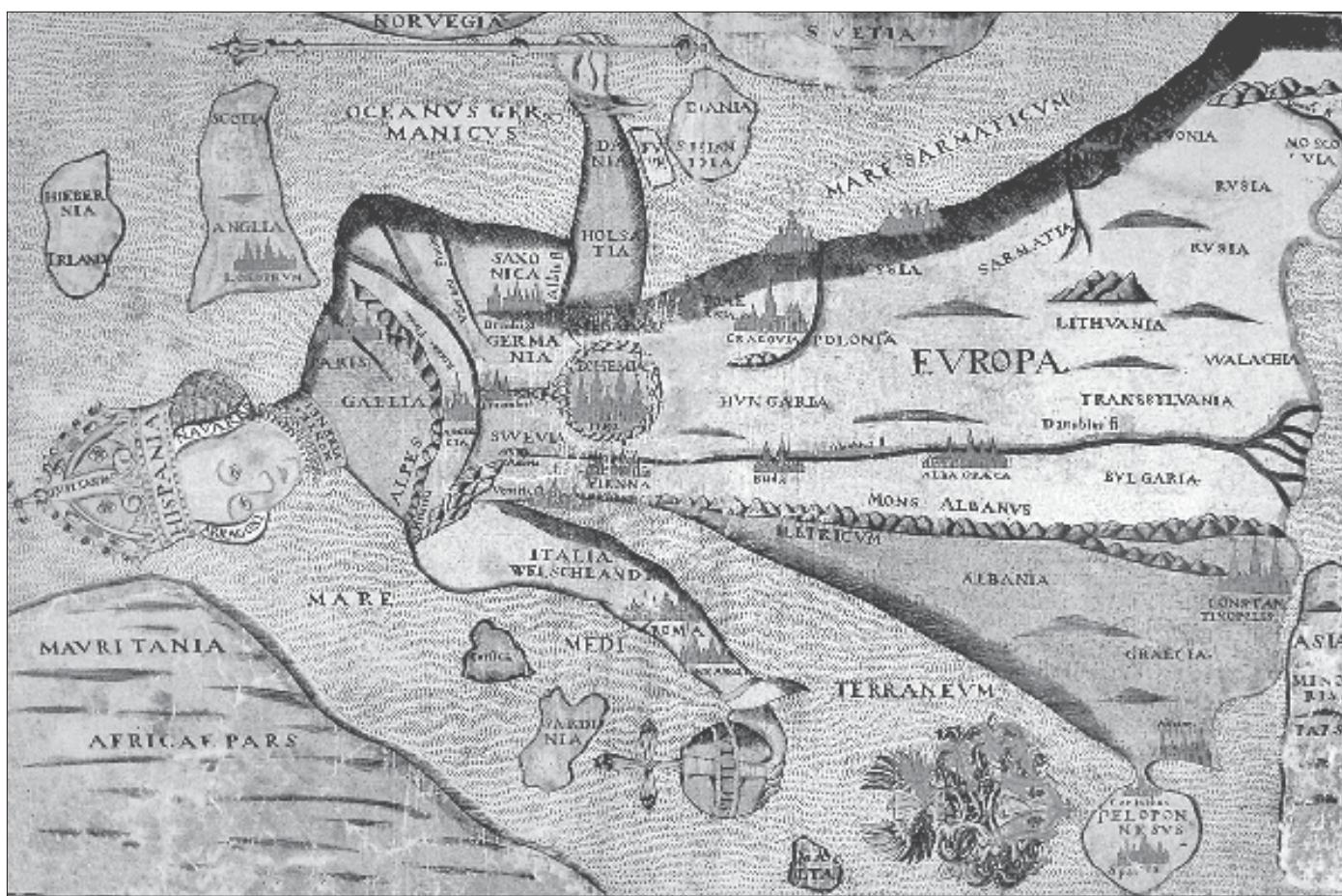
Практыкаванні ж барона Мюнхгаўзена з жывёламі не заўжды прыводзілі да лятальнага канца. Адночы ён наведаў «нейкую сядзібу ў Літве» і пабачыў каня, якога ніхто не асмельваўся абл'яздзіць:

«Адным махам я апінуўся ў яго на спіне, чаго ён не чакаў, і прывёў яго да мяккасці і пакорлівасці з дапамогаю майстэрскіх прыёмаў верхавай язды, якімі я валодаў дасканала. Каб цалкам прадманстраваць гэта дамам і зберагчы іх ад непатрэбных турботаў, я прымусіў яго адным разам скочыць у адчыненасакно гасцёўні, прайсціся некалькі разоў вакол крокам, рысці і галопам і, нарэшце, ускочыць на гарбатны столік, чароўна паўтарыўшы там свой урок у мініяцюры, што выклікала надзвычайнае задавальненне дам, бо ён зрабіў усё настолькі дзівосна, што не пабіў ніводнай філіжанкі ці сподачкі».

Дзякуючы майстэрскай верхавай яздзе, барон Мюнхгаўзен вырашыў асноўную для Усходняй Еўропы супрачесніц паміж дзікасцю і цывілізаціяю, якую сімвалізаваў конь на століку для гарбаты. Вядома, яму адразу ж прапанавалі каня ў прэзэнт. Ён адправіўся на сваім літоўскім скакуне на бітву з туркамі ў складзе расійскага войска.

Дзіўныя прыгоды адбываліся менавіта ва Усходняй Еўропе, бо поблізу знаходзілася Азія, а крхыя далей — адкрытыя космас.

У выніку свайго войсковага і дыпламатычнага майстэрства Мюнхгаўзену, як «найлепшаму жаўнеру і палляўнічу Усходняй Еўропы», удалося ўсталяваць мір паміж Расійскай і Турцыяй. Ён адправіў каманду расійскіх і турецкіх работнікаў на пабудову важнага канала: «Потым на чале мільёнай расійскіх сапёраў я скіраваўся да Суэцкага перашыкі, дзе далачыў да свайго атраду мільён туркаў, узброненых рыдлёўкамі і кіркамі. Яны сабраліся не дзеля таго, каб рэзакі адзін аднаму гор-

«Каралева Еўропа». Алегарычна мапа Новага часу.

ла, а каб, да іхнія агульныя выгоды, спрыяць гандлю і цывілізацыі, каб усе багаці Індіі пацяклі праз гэты новы канал у Еўропу».

Такім чынам, Мюнхгаўзен абраў найлепшы спосаб садзейніца справе цывілізацыі і ўсталявання сузыязі паміж Еўропай і Азіяй, выкарыстоўваючы рабскую працу мільёнаў чалавек. Нібы ў праці фантазіі Мюнхгаўзена, французскі дыпламат і инжынер Фердынанд дэ Лесапль, атрымаўши

ў 1854 і 1856 гг. ад егіпецкага ўладара Саіда-пашы канцэсію на будаўніцтва Суецкага канала, для земляных прац выкарыстоўваў прымусовую працу бедных славаў насельніцтва Егіпту.

Пра плыткасць межаў

Уяўленні пра ашвары Усходняй Еўропы пратыравалі праз усё XIX і XX ст., і ім не змаглі перашкодзіць спробы самарэфлексіі інтэлектуалаў саміх гэтых краін, якія ўспрыялі канцепцыю Цэн-

трынальной Еўропы. Таму Уінстану Чэрчышлю так лёгка было ў Ялце ў лютым 1945 г. аддаць Сталіну якраз ту частку Еўропы, пра якую ён так пранікнёна скажа ўжо 5 сакавіка 1946 г. у сваёй лекцыі ў Фултоне, штат Місуры: «Ад Шчыціна на Балтыцы да Трыесту на Адрыйцы — жалезная заслонка апушчалася праз увесе кантынент!». Гэтай фразе пра «жалезную заслону», якая падзяліла Еўропу на дзве часткі, заходнюю і ўсходнюю, было нака-

навана стаць самай удалай рытaryчнай знаходкай Чэрчышля ў ўсёй яго палітычнай кар'еры.

Хоць справядліва будзе адзначыць, што ўяўленні пра образ і межы Усходняй Еўропы не застаюцца нязменнымі. Пасля таго, як Польшча, Чехія, Вугоршчына, а таксама Літва і Латвія ўвайшлі ў єўрапацентрычныя структуры, памяцце Усходняй Еўропы звужаецца і канкрэтызуецца. Цяпер у амерыканскіх

даследчых і навучальных програмах як асобны памежны рэгіён разглядаюцца тры краіны — Беларусь, Украіна і Малдова, — якія знаходзяцца паміж Расіяй і Еўрапейскім Саюзам. Програма «Усходняга партнёрства» фактычна пашырае межы Усходняй Еўропы на Паўднёвы Кавказ.

Усходняя Еўропа, аднойчы вынайдзеная, практыкавае жыць па сваіх канонах — як усялякі культурны феномен.

НОВЫЯ КНІГІ ДАСЛАНЫЯ У РЭДАКЦЫЮ

Вертыкаль ВКЛ

Urzednicy Wielkiego Księstwa Litewskiego. Spisy. Tom II: Województwo trockie XIV—XVIII wiek / Pod red. Andrzeja Rachuby; opracowali Henryk Lulewicz, Andrzej Rachuba, Przemysław P. Romanik, Andrzej Haratym, przy współpracy Andreja Macuka i Jaugieną Aniszczanki. — Warszawa: Wydawnictwo DiG, 2009. — 678 s.

(Ураднікі Вялікага Княства Літоўскага. Спisy. Том II: Троцкае ваяводства XIV—XVIII ст. / Под рэд. Анджея Рахубы; апрацавалі Генрык Люлевіч, Анджэй Рахуба, Пшымыслав П. Раманюк, Анджэй Гаратаў, пры супрацоўніцтве Андрэя Мацука і Яўгена Анішчанкі. — Варшава: DiG, 2008. — 678 с.)

Выданне практыкавае маштабную серыю пра Урадніку, гэта значыць службовых асобаў Вялікага Княства Літоўскага па розных рэгіёнах. Методыка наступная: з датаваным дакументам у блізкіх гэліграфічных звестках, перад намі вакхны матрэйля па дэмографіі і падстава для раздому над цаной вайны. Мсціслаўскае ваяводства з'яўляла тэрыторыю ў 11 505 кв.км., на якіх у 1667 г. размяшчалася 4237 «дымоў» (то бок дамоў, якія мелі пены). Калі за сярэднюю лічбу жыхароў аднаго «дыму» браць 7,5 чалавек, як пранікаюць даследчыкі, то атрымліваецца, што Мсціслаўшчыну ў 1667 годзе наслідла 31 778 чалавек, ці 2,8 чалавека на кв.км. Гэта адзін з найменшых паказчыкаў для ўсего Вялікага Княства.

Але такая малая заселенасць ваяводства ста-

лася вынікам велізарных стратў пад час войнай сярэдзіны XVII ст. — спачатку, калі Усход Беларусі быў арэндой змаганняў між козакамі аддзеламі, высланымі Багданам Хмельницкім у 1648 г., потым прапагляд, звязаны з высланнямі ў глыб Расіі мясцовых жыхароў, маскоўскай акупациі 1654—1667 гг. Перад вайной Мсціслаўскае ваяводства налічвала 13 769 «дымоў» ў 110 152 жыхарами, што давала шыльнасць насельніцтва 9,6 чалавек на кв.км. Такім чынам, страты Мсціслаўшчыны склалі каля 71% насельніцтва, што было адным з самых вялікіх паказчыкаў падатку смерці і дэпартызаціі ў Вялікім Княстве Літоўскім.

Што дае для асэнсавання гісторыі прагляд гэтага дакументу з раздамі прозвішчай, апісаннем мэмасці і указаннем велічыні падатку? Перш за ёсё, арон генеалагічных звестак, перад намі вакхны матрэйля па дэмографіі і падстава для раздому над цаной вайны. Мсціслаўскае ваяводства з'яўляла тэрыторыю ў 11 505 кв.км., на якіх у 1667 г. размяшчалася 4237 «дымоў» (то бок дамоў, якія мелі пены). Калі за сярэднюю лічбу жыхароў аднаго «дыму» браць 7,5 чалавек, як пранікаюць даследчыкі, то атрымліваецца, што Мсціслаўшчыну ў 1667 годзе наслідла 31 778 чалавек, ці 2,8 чалавека на кв.км. Гэта адзін з найменшых паказчыкаў для ўсего Вялікага Княства.

Але такая малая заселенасць ваяводства ста-

лася вынікам велізарных стратў пад час войнай сярэдзіны XVII ст. — спачатку, калі Усход Беларусі быў арэндой змаганняў між козакамі аддзеламі, высланымі Багданам Хмельницкім у 1648 г., потым прапагляд, звязаны з высланнямі ў глыб Расіі.

Характэрна рыса: «кракрутация» ў жаночым манастыры адбывалася ў першую чаргу лакальна, гэта значыць, што сюды ішлі дзяўчатаў і жаночныя з тых самых рэгіёнаў, у якіх знаходзеліся гэтыя манастыры.

Аյтарка адзначае, што на крускіх землях жаночыя манастыры паўсталі ўжо ў XI ст., у той час як у Польшчы толькі ў канцы XII ст. Жаночыя ж кляштары лацінскага абраду з'явіліся ў Вялікім Княстве і ва Украіне ў канцы XVI ст. — з фундацыяй Бенедыктынскай на Нісіві і Львове.

Агульны беручы, на землях Беларусі і Украіны жаночыя манастыры ўсходняго абраду было больш, чым заходняга. Але праваслаўныя манастыры значыць горші задокументаваныя. Ва Ўніяцкай царкве ўпілі заходній дысцыпліні, як назначае аўтарка, прывёд да складання, прынамсі, у некаторых дыяцэзіях спісў базыліян, але толькі ў другой палове XVIII ст. Хоць, да прыкладу, у мінскіх кляштарах Святога Духа (што размешчалася ў Верхнім горадзе, і у будынку якога ціферна знаходзіцца музичная школа) ад пачатку фундацыі ў 1651—1664 гг. складалася нават рэгулярная метрыка ўступлення ў кляштар.

Алег Дзярновіч

be2gether

ФЭСТ МУЗЫКІ I МАСТАЦТВАЙ

12 13 14 ЧЭРВЕНЯ

Замак Норвілішкес, 50 метраў
ад беларускай мяжы

УДЗЕЛЬНІЧАЮЦЬ:

**ЛЯПІС ТРУБЕЦКОЙ
GOGOL BORDELLO
CLAWFINGER
TOUCH AND GO
POLARKREIS 18
ІІНШЫЯ...**

Літоўская віза - бясплатна.

Пры прадзяўленні квітка на фэст і падачы дакументаў да 1 чэрвеня ў амбасадзе Літвы ў Беларусі.

Замова і даведка: (029) 6-5555-96, (033) 6-5555-96
www.soundline.by

ВЫСТАВЫ

**Закрытые выставы
маистроў сучаснага
польскага мастацтва**

26 мая Польскі Інстытут у Мінску і Музей сучаснага выяўленчага мастацтва запрашоў на ўрачыстасце закрытые выставы графікі Іяны Пех і плакату Рамана Каларуса з узделам аўтара.

**Беларускі павільнён
Венециянскія біенале
ў Мінску**

Другі раз за ўжо гісторыю Венециянскай біенале беларускі мастакі возвращуецца ў ёй уздел: у Мінску адкрыеца неафіцыйны Беларускі павільнён 53-й Венециянскай біенале. У экспазіцыі творы 30 беларускіх мастакоў, скультптараў і фотографаў розных пакаленняў. Выставка пройдзе ў НВЦ «БелЭКСПА» (буль. Я. Купала, 27) з 3 па 6 чэрвень.

**Выставы ў Палацы
маистацтва**

Палац маистацтва (буль. Казлова, 3) запра-

шае да 31 мая наведаць выставу жывапісу Віталя Цівіко, мастацкую выставу «Мастак і книгі» і фотавыставу «Адзін дзень у Чэсцкай распабліцы».

«Суб'ектыўны погляд»

У рамках эксперыментальнага фотопраекта «Суб'ектыўны погляд» адбудзеся серыя фатографічных выставаў, дзе будуть прадстаўленыя як працы знаных беларускіх фотографаў, так і фотаздымкі з прыватных коллекцыяў. Працуе да 2 чэрвеня па адрасе: пл. Незалежнасці, ГЦ «Сталіца» (PhotoGallery ZHATA, зала «Цэнтр-Відэо»).

Слушкія паясы

У Нацыянальным музей-цэнтру (буль. Леніна, 20) праходзяць выставы «Слушкія паясы», «Гістарычны партрэт Беларусі XVI—XIX стагоддзяў» і выставка жывапісу Васіля Касцюченкі — да 23 чэрвень.

ВЫСТАВЫ

28 мая

Купалаўскі тэатр — «С.В.»
Музычны тэатр — «Бабскі бунт»
Тэатр Ія Горкага — «Жаніх»

29 мая

Тэатр беларускай драматургіі — «Віта, або Як гэта рабілі ў Францыі»
Тэатр імя Горкага — «Прайда — добра, а шасце — лепш»
Музычны тэатр — «Бабскі бунт»
Купалаўскі тэатр — «Сымон-ціхаход»
Тэатр оперы і балету — «Спіччая прыгажунка»

30 мая

Музычны тэатр — «Бураціна.бү»
Музычны тэатр — «Нібесны ціхаход»
Тэатр лялек — «Васіліса Прый-расна»
Тэатр імя Горкага — «Легенда аб бедным діблі»
Купалаўскі тэатр — «Вяселле»

31 мая

Тэатр лялек — «Марозка»
Музычны тэатр — «Стойкі алавыны жаўнеры»

ТЭАТРЫ

28 мая

Музычны тэатр — «Дон Жуан у Севілі»
Тэатр оперы і балету — «Церемонія пераможца»
Тэатраліны каўчэг — «Субліміяция хаканін»
Тэатр імя Горкага — «Утайма-

ванне наравітай»

Купалаўскі тэатр — «Вяселле»

Цэнтральны Дом афіцэр — «Въікрадданне Сабінінава»

КІНО НА ВЫХОДНЫЯ

Мінулае

Мінулае (El pasado)
Аргентына — Бразілія, 2007, каліровы, 114 хв.
Рэжысёр: Эктор Бабенка
Жанр: Пісіхалагічная драма паводле раману Алана Пайлса
Адзнака: 6 (з 10)

Праз 12 году шлюбу перакладчык Рыміні разыходзіцца са сваёю жонкай Сафі. Але мінулае не адпускае герояў... Кацінія многія годіны практикаваны ў людской психіялогіі. Тут ёсць палікія эратычныя сцены, гісторыя любові, да якой вяртасця чалавек.

Але гэтае працьцяне памылковое. Тоё, што называюць у фільме хаканнем, ёсць формай залежнасці. Гэта цікавае манія, апантанасць, нахадзячы сабе стомленія і прыгальштуку. Галоўны герой залежыць ад хакану, які ён

2 чэрвень

Тэатр імя Горкага — «Ірэалны муж»

3 чэрвень

Тэатр імя Горкага — «Распунік»

нохое, высьпіашы парашок на партрэт бытой жонкі. Белая жонка залежыць ад цела свайго папоўбніка, маладая фатамадэлька ад рэз'анса і скіраваных на ейную плошчу позіркі.

Бразільскі-амерыканскі рэжысёр Эктор Бабенка, чыя магутны тален раскрыўся ў 1980-х на хвалі магічнага реалізму, выйшыў спустошанаць і памылковасць аўтарскага кіно, якое нядайна было на слыху.

Эрэтычны фантазіі Федэріка Феліні («ВІ/2», «Горад жанынай»), сэксауальная жарцасць як форма аўтарскага выказвання («Апошняе танго у Парыжы» Бернарда Берталту) — прыкметы ўсяго гэтага ў фільме Бабенкі ёсць. Але аўтар, як дэміярг, — усяго толькі эгзістынцыя нарысы, распісаныя ўласнаю піхай і волгаскамі.

Сеіны волесці цішыліся, пыха не мае глечы, толькі мінулае не адпускае. Яно фальшывае, але вяртаецца і зноў.

Андрэй Расінскі

Фільм з субтрытрамі
27, 28 у «Доме кіно»;
29 і 31 у «Перамозе»

КАНЦЭРТЫ

Кася Камоцкая ў Мінску

Слявачка Кася Камоцкая выступіць 27 мая ў 13.00 у канцэрні кінатэатру «Цэнтральны» (пр. Незалежнасці, 13) на імпрэзе фотаконкурсу «Будынка беларускага сцэнічнага мастацтва».

Зміцер Вайцюшкевіч у Мінску і Гомелі

2 чэрвеня ў 19.00 у мінскім клубе «Графіці» (зав. Калініна, 16) — канцэрт музыкі З. Вайцюшкевіча. Замова месцай і дадатковая інфармацыя: (029) 179-99-18, (029) 613-95-06. Вялікі канцэрт З. Вайцюшкевіча адбываецца 4 чэрвеня ў гомельскім Гарадскім цэнтры культуры. Пачатак а 19.00.

«Крама» ў Гродне

Канцэрт гурту ладзіца 4 чэрвеня ў гродзенскім ліцэі №1. Пачатак а 19.00.

Алесь Камоцкі ў Купалаўскім музее

Алесь Камоцкі запрашшае ўсіх: і тых, хто ведае, у чым справа, і тых, хто на ў курсе, паслухаць старыя і новых песьні 9 чэрвеня ў 19.00. Увядзеніе ў «Краму» ў Гродне.

Польскі джазмэ Павал Качмарчык

27 мая ў Вялікай канцэртнай зале Белдзярхіфлармоніі — канцэрт Паўла Качмарчыка і яго Audiofeeling Band. Павал Качмарчык прыядзіць з польскім джазмэнамі, кожны з якіх з'ўяліца зоркай — саксафоніст Радзівіл Навіцкі, барабіст Войцех Пульны і барабаншык Павал Дабравольскі. Пачатак а 19.00.

«Тарас на Парнасе»

У Музее гісторыі беларускай літаратуры

Музей гісторыі беларускай літаратуры запрашвае 27 мая а 16-й гадзіні на пэтычны вечар «Класікі беларускай літаратуры на сцене». Удзел возьмушчы Васіль Сеумуха, Андрэй Хадановіч, Валянцін Акудовіч, Марыяна Мартысевіч, Віталь Рыхкоў. Пачатак а 19.00.

«Аўдыёкініга Уладзіміра Караткевіча

Прэзентацыя аўдыёкініга Уладзіміра Караткевіча «Каласы пад скрытом твай» адбываецца 28 мая ў канферэнц-зале Пушкінскай бібліятэкі (буль. Залатая Горка, 19). Таксама ў праграме — польскія кампазіцыі, класічныя і сучасныя творы, поп-хіты XX ст., аркестравыя працы, музычныя жарты. 30 мая — канцэрт у Архікатэдры імя Насвіцайшай Марыі Панны. У праграме — музыка эпохи Адраджэння, страдаўшыя рэлігійная польская музика. Вольны ўваход.

Affabre concinui

29 мая а 19-й у Распубліканскім палацы культуры прафсаюзаў — канцэрт польскага вакальнага калектыву «Affabre concinui». У праграме: джазавыя кампазіцыі, класічныя і сучасныя творы, поп-хіты XX ст., аркестравыя працы, музычныя жарты. 30 мая — канцэрт у Архікатэдры імя Насвіцайшай Марыі Панны. У праграме — музыка эпохи Адраджэння, страдаўшыя рэлігійная польская музика. Вольны ўваход.

Jazz-Jazz

Першы сумесны канцэрт джазавых музыкантаў

Пасля тураў па розных бенарускіх гаратах наемніца аўтары Філіп Шарэнберг, Мікіта Гарбуноў і Тобіа Борке сустэрніца з'яўляецца ў 29 траўня ў Доме дружбы (буль. Захараўа, 28) на літаратурным фестывалі Lesebühne Deutsch, дзе да ёй далучыцца Віктар Жыбуль. Пачатак а 18-й.

ЛЕВЫМ ВОКАМ

Як дабіцца прызнання Абхазії

Фельетон Лёліка Ушкіна.

Кабінет ваінага супрацоўніка
крамлёўскай адміністрацыі

Паліткансультант (уваходзячы):
Можна?

Чыноўнік: Заходзь. Нешта не разумею
суннасті твай інструкцыі наконт
нашай тактыкі перамоваў у Мінску. Ты
пішаши: «На перамовы лепш за ўсё
з'явіца ў касцомах ад «Камінтэрну»,
каптулях ад «Купалінкі», з гадзінікамі
«Прамень». Прыкладна на 5-й хвіліне
дъялогу зрабіць выгляд, што
развязаліся матузкі на чаравіках.
Паставіць нагу на красла і завязваць,
каб суразмобіць заўважыў боты маркі
«Марка». Пасля плаўна пераходзіць да
тэмы Абхазіі. У выпадку ўскладнення
перамоваў дастаць з кішэні барбарыскі
ад «Камунаркі» і прапанаваць разам

пагрызіц... Што за булшыт, як любіць
казаць Лаўроў?

Паліткансультант: Усё проста і
геніяльна. Проста іх кіраўнік патрабуе,
каб насілі сваё і елі сваё. Натуральна,
ты шматкі і семкі расточяць лёд
недавару і адкрыюць новыя
перспектывы для інтэграцыі.

Чыноўнік: Ага. Разумею. Можа, для
гарантнікі дзве пары шкарпетак?

Паліткансультант: Як кажуць апошнія
апытанні цэнтру Левада...

(У кабінет нечакана ўрывается
супрацоўнік ураду).

Супрацоўнік ураду: Палундра!

Паліткансультант і чыноўнік (разам):
Што? Бакс каштуе 35 рублёў? Які я
ідзе, што ўчора не змяніяў!

Супрацоўнік ураду: Чулі пра славянскі
гей-парад у Маскве?

Маёчанне.

Супрацоўнік ураду: Гэтая першая на
май памяці расійска-беларуская
грамадзінская акцыя, не фінансаваная
ні з саюзнага бюджэту, ні з бюджэту
БРСМ, ні з бюджэту мэрыі Масквы.
Рэалнае прагненне даўно чаканага
славянскага адзінства. Афіцец.

Чыноўнік: Ты хочаш сказаць, што ёсць
вар'яты, якія вераць у славянскія
штуры-муры не за грошы?

Супрацоўнік ураду: Так. Аднак інтрыга
ў іншым: а што, калі гэта неяк звязана
з...?

Чыноўнік: Ты хочаш сказаць, што калі
заўтра на Маркса, 38 мы... хм... з'явімся
ў калготках ад «Мілавіны», тады
прызнанне Абхазіі ў нас у кішні?

Супрацоўнік ураду: Ну нашто так
жорстка... Працяглага інтэграцыінага

пацалунку за зачыненымі дзвярыма,
думаю, будзе дастаткова.

Чыноўнік: Я табе не Маісеев! Ясна?!

Супрацоўнік ураду: А табе ясна, што
гэта, можа, апошні шанец дабіца
прызнання Удмуртіі, Соры, Абхазіі. За
намі Расія — а ты тут носам круціш.

Чыноўнік: Згодны амбянянца доўті
шматзначным поглядамі. Не болыш.

Супрацоўнік ураду: Я сказаў
пацалунак! Ты што — забыўся,
дзікуючы каму ў гэтым крэсле
сядзіш?

Пакуль чыноўнікі спрачаліся,
паліткансультант унёс у тэкст сваёй
інструкцыі важную напіратку: «Апроч
кашулі ад «Купалінкі» і касцому ад
«Камінтэрну», падчас перамоваў на
вас мусіць быць бялізна фірмы
«Серж».

СТОП-КАДР

ЖАРТЫ

***

Калі мне было пяцінаццаць гадоў, цыганка
нагадала мне, што я буду выдаткоўвач
многа грошай на жанчыны. Цяпер мне
трэціць, і ў мене жонка і троі дачкі.

***

Падчас ДТЗ з узделам аўтамабілем КДБ
і КДК правілы дарожнага руху
парушыліся самі.

ПРЫВАТНЫЯ
АБВЕСТКІ

ВІТАННІ

Вінушэн Аляксей і Наталія Шэйніх з нараджэннем
сына Якуб Хайліцаўнічым разуменіем, бізкім на радасць.
Сабры і калегі

Вінушэн наўвукоўца Андрэя Казакевіча з абароной
доктарскай дысертациі «Універсітэц Вітаўта Вялікага Каўказскага

РУХ «За Свабоду» віншуе рэгіянальную демакратычнага
лідера, дзяржаўніка Рэжысёра Христофора Жалілава і Дням
нараджэння 100-гадові Жыве Беларусь і Христофор!

МАНЕЖВАЗОК

У Ждановіцкім доме-інтарніце выхоўвачка 3-гадоў-
ка, якія паскучуе ад циркоўнага гаралічу. Дзіўніцы
патріятычнай вазак для патрапіц. Монахі ўзвішаны. Кілы
може паддэрнуць ёйтых ручы, калі ласка, зрабіце ста! Яны
вельмі ёйтагарбны! Т. (017) 509-60-88

СТУДЕНЦІКОНКУРС

Распавядзі сваё прајаду пра сесію! Даши на
zbs.info@gmail.com фаталібоўдзіца (не болей за 5 хв.), пры-
вечных і назітайтэ азамідзулу конкурс «Елагія студэн-
цаў» падчас пра сесію. Аўтары самых неазычайніх і цікавых
працьтвінцаў прызы: Дядякі 5 чэрвені!

КОЗЫ

Прадам 2 кв.: Т.: (017) 212-35-44.

ПРАЦА

Шукаю стаўную працу радыёграф альбо стыль-радыёграф.
Стаж працы — шэсць гадоў. Т.: 286-45-73, (044) 704-82-71.
Эдвард

АРШАНСКАЯБІТВА

Прайвінгавацца падрыхтоўка да фэсту беларускай
аўтарскай песні і пазы «Аршанская Бітва». Запрашаем белару-
скух пісьменнікоў і дзяячоў народнай культуры. Для інфармаціі:
vorsatz@livejournal.com. Сувязь: vorsatz2009@gmail.com

СЛЯВОСКАПЛАДАРОВКА

Аnton Astanowicz з траўня запрашае ў красавічай
падрокоскі «Газер» еліптарытура «Мінск—Глыбока—Га-
шчына—Задарожжа—Гарадзец—Лужкі—Германавічы—
Мінск. Кантакты: (017) 262-73-43, (029) 111-73-32

«НН» СТО ГАДОЎ З ВАМІ

Шмат людей трохі ўжо чулі аб тыні, штоль немцы,
французы, амерыканцы ціпнер выдумалі такія ма-
шыны, каторыя падымамоцца на паветра і ляціць з
людамі ад пад хмары, як птушкі. Мы ціпнер ездім
за жалезным дарозе, плавам на парадахах па
моры, а пра 1—2 гады будзем пераліць з аднаго
гораду ў другі па паветра, перагардзяе арлou.
Вытумачым, што эста за штука «карастат» (кара-
бель да лётання). Галоўная яго частка — гэта влі-
зны пузырь, надымуты асобым духам — вадародам.
Вадарод гэты ў 16 разоў лічней за паветра, дык
эста азраст і ліцці дзялі этага угіру.

«Наша Ніва», №20, 1909

Наша Ніва

незалежная газета

заснаваная ў 1906, адлюблена ў 1991

галоўныя рэдактары «Нашай Нівы»:
З. Вольскі (1906), А. Ляшко (1906—1914),
Янка Купала (1914—1915), А. Лукаш.

У. Знамяроўскі (1920). С. Дубавец (1991—2000).

сакратары рэдакціі Настя Бакшанская

і шт-рэдактар Аляксандра Дзінько

галоўны рэдактар Андрэй Гендзевіч Скурко

Сергей Харускі

Мэцэны: фонд «Наша Ніва»

выдаець газеты «Наша Ніва»

«Прыватныя прадпрыемстві

«Сродны»

АДРАС ДЛЯ ДОПІСАЙ:

220050, Мінск, а/c 537, 8-029-73-29, а/c 537,

Tel/fax: (017) 284-73-29, 8-029-613-32-32,

E-mail: nn@nn.by

On-line: www.nn.by

© НАША НІВА. Ставіцца ў «Нашай Ніве» аўтарская ўласцівасць. (21 лапс фармат
A2 6 лін. зорк. Друкарыя РУП «Надзвінскі фармат»). Фон друку: Мінск,
пр. Незалежнасці, 79. Радыкія на касе адносіцца за замест рэдакційных
абвестак. Гашэнне аб регистрацыі перыядичнага выдання №581 ад 14 сакавіка 2007 г., выдадзенне Міністэрствам інформацыі Рэспублікі Беларусь.
Юрдычны адрес: 220101, г. Мінск, пр. Ракасоўскага, 102-71. Рір
3012206280014 у МГД ААТ «Белінвестбізнес», Мінск, код 764.

Наклад 5715. Газета выдаецца 48 разоў на год.

Нумар падпісаны ў друк 23.00.26.05.2009.

Звестка № 2808.

Рэдакційны адрас: рагакоўская, 102-71.

Ціна даноўнай.

М 1 2 3 4 5 6 7 8 9 1 0 1 1 1 2

П 1 2 3 4 5 6 7 8 9 1 0 1 1 1 2

9 7 1 8 1 9 0 6 1 0 0 8 0 9 0 2 0

Што б гэта значыла? Ніколі не згадаецеся. Актар ва ўборы расійскага
імператара Пятра I сядзіць на сімвалічным троне падчас творчай
справаздачы Магілёўскай вобласці, прысвячанай 65-й гадавіне вызвалення
Рэспублікі Беларусь ад нямецка-фашистскіх захопнікаў. Мінск,
Кастрычніцкая плошча. 22 мая.

Прыватныя абвесткі ў «НН»
(не больш за 15 словаў) можна
падаць бясплатна. Даўыдайце
поштай (а/c 537, 220050, Мінск,
Інфарматычны цэнтр) або e-mail (nn@nn.by)
ці праз форум на сайце
www.nn.by. Дык скарыстаітесь!